

Vytvoření souborů nástrojů určených ke zjišťování potřeb regionálního školství

Výsledky šetření ve skupině STŘEDNÍCH ŠKOL

Konečný uživatel výsledků: **Ministerstvo školství, mládeže
a tělovýchovy České republiky**
Karmelitská 529/5, 118 00 Malá Strana

Název projektu: Vytvoření souborů nástrojů určených ke zjišťování potřeb regionálního školství

Číslo projektu: TIRDMSMT015MT06

Řešitel projektu:

PAQ - Prokop Analysis and Quantitative Research, s.r.o., Vršovická 817/5, 10100 Praha

STEM Ústav empirických výzkumů, z.ú., Španělská 1073/10, 12000 Praha

Doba řešení: 15. 7. 2022 – 31. 3. 2023

Informace o autorském týmu:

Ing. Kateřina Duspivová, Ph.D.

Bc. Klára Zajíčková

PhDr. Sarah Komarová, Ph.D.

Mgr. et Mgr. Karel Gargulák

PhDr. Václav Korbel, Ph.D.

Mgr. Jitka Uhrová

Mgr. Jan Zeman

Mgr. Michal Kunc

Mgr. Blanka Vaculík Pravdová, Ph.D.

Mgr. et Mgr. Daniel Prokop, Ph.D.

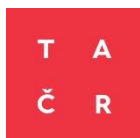
PhDr. Martin Buchtík, Ph.D.

Mgr. Jaromír Mazák, Ph.D.

Další informace o projektu (cíle projektu):

„Příprava návrhu designu administrativně nenáročného dotazníkového šetření, které bude sloužit jako komplexní nástroj sběru potřeb škol a vybraných školských zařízení. Zjištění budou sloužit k podpoře implementace strategických dokumentů (Strategie vzdělávací politiky ČR 2030+ a jejího implementačního dokumentu Dlouhodobého záměru vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy ČR (DZ ČR) včetně Dlouhodobých záměrů vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy krajů (DZ v krajích)) a následně také k evaluaci této implementace. Národní aktéři (MŠMT a jemu podřízené organizace a ČŠI) společně s regionálními aktéry (územními samosprávami) vzdělávací politiky tak získají komplexní přehled potřeb škol a zpětnovazební nástroj pro vyhodnocení. Dílčími cíli jsou: provedení pilotáže a samotného šetření na základě připravených dotazníků a také příprava nástroje generujícího reprezentativní vzorky na krajské i celostátní úrovni pro různé druhy a typy škol a vybraná školská zařízení.“

Program veřejných zakázek v aplikovaném výzkumu a inovacích pro potřeby státní správy BETA2 byl schválen usnesením vlády České republiky č. 278 ze dne 30. 3. 2016 a je zaměřen na podporu aplikovaného výzkumu a inovací pro potřeby orgánů státní správy. Poskytovatelem finančních prostředků je Technologická agentura ČR.

Obsah

SEZNAM OBRÁZKŮ	4
MANAŽERSKÉ SHRUTÍ	5
ÚVOD	9
1 VÝSLEDKY ŠETŘENÍ VE SKUPINĚ STŘEDNÍCH ŠKOL	10
1.1 KOMPLEXNÍ ROZVOJ ŽÁKŮ	11
1.2 PODPORA A ROZVOJ PEDAGOGICKÝCH PRACOVNÍKŮ	17
1.3 PROPOJOVÁNÍ FORMÁLNÍHO, ZÁJMOVÉHO, UMĚLECKÉHO A NEFORMÁLNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ.....	22
1.4 SPOLUPRÁCE SE ŠKOLSKÝMI PORADENSKÝMI ZAŘÍZENÍMI.....	26
1.5 ANALÝZA VÝSLEDKŮ PODLE KRAJŮ	30
2 DALŠÍ NÁMĚTY A POTŘEBY ŠKOL	31
PŘÍLOHA – METODOLOGIE ŠETŘENÍ VE SKUPINĚ ŠKOL.....	35

Seznam obrázků

Obrázek 1.1: Míra response v rámci šetření středních škol	10
Obrázek 1.2: Aspekty komplexního rozvoje žáků, které se daří středním školám úspěšně realizovat.....	12
Obrázek 1.3: Aspekty komplexního rozvoje žáků, které se nedaří středním školám úspěšně realizovat.....	13
Obrázek 1.4: Limity komplexního rozvoje žáků podle středních škol.....	14
Obrázek 1.5: Úhrada vybraných nákladů sociálně či jinak znevýhodněným žákům ze strany středních škol v posledních 12 měsících.....	16
Obrázek 1.6: Vytváření vzdělávacích plánů pro pedagogické pracovníky středních škol.....	17
Obrázek 1.7: Aktualizace vzdělávacích plánů pro pedagogické pracovníky středních škol.....	18
Obrázek 1.8: Přístup středních škol k rozvoji začínajících učitelů	18
Obrázek 1.9: Překážky ve vzdělávání pedagogických pracovníků podle středních škol	20
Obrázek 1.10: Zájem středních škol o kvalitní kariérní systém (řád).....	21
Obrázek 1.11: Preferovaná forma předávání know-how a výstupů podle středních škol	22
Obrázek 1.12: Zohledňování znalostí a kompetencí nabytých v rámci neformálního vzdělávání ze strany středních škol.....	23
Obrázek 1.13: Zájem středních škol o spolupráci s vybranými subjekty	24
Obrázek 1.14: Postoje středních škol k výroku „Školní družiny a školní kluby jsou v naší škole místem, kde mohou žáci trávit volný čas v bezpečném prostředí.“	25
Obrázek 1.15: Postoje středních škol k výroku „Ve školních družinách a školních klubech je zvolen méně náročný program, neboť jsou žáci po školní výuce unaveni.“	25
Obrázek 1.16: Postoje středních škol k výroku „Ve školních družinách a školních klubech mají žáci možnost věnovat se zejména svým oblíbeným aktivitám a zálibám.“	25
Obrázek 1.17: Postoje středních škol k výroku „Školní družiny a školní kluby plní v naší škole zejména funkci hlídání dětí dospělou osobou.“	26
Obrázek 1.18: Postoje středních škol k výroku „Ve školních družinách a školních klubech soustředíme pozornost zejména na potřebné žáky, kterým pomáháme s plněním školních úkolů a obecně s lepším pochopením aktuálně probírané látky ve škole.“	26
Obrázek 1.19: Hodnocení spolupráce se školskými poradenskými zařízeními ze strany středních škol.....	27
Obrázek 1.20: Využívání konzultací k doporučením vydaným školskými poradenskými zařízeními ze strany středních škol.....	28
Obrázek 1.21: Oblasti nezbytné pro zlepšení spolupráce středních škol se školskými poradenskými zařízeními.....	29

Manažerské shrnutí

CÍLE ŠETŘENÍ

Šetření ve skupině středních škol se soustředilo na zmapování **potřeb a bariér** v oblastech souvisejících s **komplexním rozvojem žáka**, rozvojem **pedagogických pracovníků**, **propojováním formálního**, uměleckého, zájmového **a neformálního vzdělávání** a **spoluprací se školskými poradenskými zařízeními**. Dotazníkového šetření se aktivně zúčastnilo 1 330 středních škol (86 % všech středních škol), díky čemuž bylo možné identifikovat překážky bránící středním školám v úspěšné realizaci těchto oblastí. Následující části shrnují hlavní poznatky ze šetření mezi středními školami. Zároveň jsou zde doplněna související doporučení formulovaná především na základě bariér a potřeb, které střední školy uváděly v rámci šetření.

KOMPLEXNÍ ROZVOJ ŽÁKŮ

Středním školám se v oblasti komplexního rozvoje žáků **daří** podle sebehodnocení ředitelů a ředitelk **nejlépe rozvíjet** oblast **mezilidských vztahů**, podporovat **vzájemnou komunikaci a respekt** k vzájemným odlišnostem. Střední školy jsou podle svého sebehodnocení úspěšné i v budování **pozitivního vztahu ke škole** či v oblasti **prevence**. Naopak **problematičtějšími oblastmi**, které se středním školám nedaří častěji realizovat a uvítaly by v nich podporu, jsou zejména rozvoj **růstového myšlení**, **podnikavosti a kritického myšlení**.

Nejvíce limitující pro komplexní rozvoj žáků je z pohledu ředitelů a ředitelk středních škol **nízká motivace samotných žáků**. Velkou roli zde hrají – podobně jako u základních škol – i externí faktory, tedy **vliv rodiny** a dalších osob z blízkého okolí žáků či **vliv sociálních sítí** a médií. Omezující je z pohledu středních škol i **nedostatečná kapacita specializovaných a podpůrných pozic**, nedostatečná časová kapacita pedagogických pracovníků věnovat se individuálnímu a současně komplexnímu rozvoji každého žáka a specificky i **vysoká absence žáků**. Z výsledků šetření dále vyplývá, že v posledních 12 měsících **uhradila alespoň jeden z vybraných nákladů sociálně či jinak znevýhodněným žákům každá střední škola**, přičemž se nejčastěji jednalo o doučování. Přestože se střední školy této oblasti aktivně věnují, je i zde prostor pro zlepšení zejména z hlediska větší diversifikace nákladů hrazených těmto žákům. Zároveň by měl být kladen důraz na **koordinovanou podporu školám**, která se následně efektivně promítá do podpory znevýhodněných žáků. Příkladem může být výše zmíněné doučování, které je v současné době poskytováno pravidelně polovinou středních škol. V tomto ohledu je zcela zásadní **revize podmínek veřejných programů** zaměřených na úhradu **nákladů na obědy** tak, aby na tuto formu podpory měli **nárok i žáci středních škol**.

Pro zlepšení situace v této oblasti bude nezbytné soustředit se na zjištěné bariéry, a to zejména na **práci se samotnými žáky a jejich zákonnými zástupci** a opakovaně vyjadřovaný **nedostatek kapacit podpůrných a specializovaných pozic**. V rámci této oblasti je rovněž nezbytné soustředit se na **podporu sociálně či jinak znevýhodněných žáků**.

PODPORA A ROZVOJ PEDAGOGICKÝCH PRACOVNÍKŮ

Vzdělávací plány pro pedagogické pracovníky **vytváří** dle tvrzení jejich ředitelů a ředitelek **76 % středních škol**, přičemž většina z nich vytváří plány plošně pro všechny pedagogické pracovníky. Většina z těchto středních škol pak uvádí, že **každoročně** přistupuje k jejich **aktualizaci**. **Rozvoji začínajících pedagogických pracovníků** se dle tvrzení ředitelů a ředitelek v současnosti **systematicky věnuje 69 % středních škol**, u 25 % středních škol se jedná o aktivitu několika zaměstnanců a u 6 % středních škol je podpora pouze formální. Pouze minimum středních škol se této oblasti nevěnuje vůbec. Většina ředitelů a ředitelek středních škol projevila **zájem o kvalitní kariérní systém**.

Za největší **překážky bránící dalšímu vzdělávání pedagogických pracovníků** považují ředitelé a ředitelky středních škol omezené možnosti, jak zajistit **suplování, chybějící finanční zdroje** potřebné pro zajištění účasti na kvalitních vzdělávacích akcích a **nedostatek časových kapacit** pedagogických pracovníků nutných pro účast na těchto akcích. Část ředitelů a ředitelek středních škol také vyjádřila **nespokojenost s kvalitou** absolvovaných kurzů.

V oblasti dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků je zásadní zaměřit se na **zpřístupnění vzdělávacích akcí** pro všechny zájemce, **finanční a místní (geografickou) dostupnost** nabízených kurzů a v neposlední řadě i **na jejich kvalitu, obsah a zacílení**. V tomto ohledu by bylo vhodné doplnit stávající šetření rovněž o postoje samotných pedagogických pracovníků a poskytovatelů dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků.

Preferovanými formami předávání informací ze strany MŠMT jsou z pohledu ředitelů a ředitelek středních škol online školení, webináře, tematické semináře a edukační videa (tedy nikoliv materiály ve statické, textové podobě). Zaznamenána byla rovněž poptávka po praktických workshopech a vzdělávacích akcích určených pro celý pedagogický sbor. Pozornost by měla být věnována i přípravě metodik, které jsou podle názoru některých středních škol ve vybraných případech v rozporu s praxí či jinými právními předpisy. V tomto ohledu je tedy zásadní **soustředit se nadále na atraktivní formu předávání informací**, systematickou komunikaci jejich existence vůči širšímu publiku a současně **vyhradit kapacity pro aktivní komunikaci se školami**. Kritizované **statické výstupy** je nutné **převést do interaktivní podoby**, která by uživateli umožňovala snadný pohyb mezi tématy dle individuální potřeby. Zároveň by měl být kladen velký **důraz na praktickou stránku** (např. ve smyslu zprostředkování příkladů z praxe).

PROPOJOVÁNÍ FORMÁLNÍHO, ZÁJMOVÉHO, UMĚLECKÉHO A NEFORMÁLNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ

Drtivá většina ředitelů a ředitelek středních škol deklaruje, že **pracuje se znalostmi a kompetencemi, které žáci nabyli v rámci neformálního vzdělávání, systematicky se však této oblasti věnuje jen 34 % středních škol**. Drtivá většina ředitelů a ředitelek středních škol současně projevila **zájem o větší propojení se subjekty uměleckého, zájmového či neformálního vzdělávání**, zejména s paměťovými institucemi, základními uměleckými školami a středisky volného času. Střední školy také projevily zájem o větší propojení **se zaměstnavateli**. Výsledky dotazníkového šetření ukázaly, že střední školy mohou být **inspirací pro ostatní školy z hlediska širokého spektra subjektů**, s nimiž je možné spolupráci navázat. V této oblasti je tedy prostor pro zprostředkování **příkladů funkční praxe této spolupráce a rozšiřování povědomí o již existujících možnostech a metodických materiálech**.

Samy střední školy jsou mj. klíčovým aktérem v oblasti zájmového vzdělávání, proto byly zjišťovány jejich obecné postoje k roli školních klubů. **Školní kluby** jsou ze strany ředitelů a ředitelek středních škol vnímány jako místa, kde mohou žáci trávit čas **v bezpečném prostředí**, a obecně mezi nimi převažuje názor, že by v těchto zařízeních měl být zvolen **méně náročný program** s důrazem na oblíbené aktivity žáků. Více než dvě pětiny středních škol se zde dle tvrzení jejich vedení **soustředí** zejména **na potřebné žáky**, kterým pomáhají s plněním školních úkolů či s lepším pochopením látky probírané ve škole.

SPOLUPRÁCE SE ŠKOLSKÝMI PORADENSKÝMI ZAŘÍZENÍMI

Drtivá většina ředitelů a ředitelek středních škol uvedla, že spolupracuje s alespoň jedním z uvedených typů školských poradenských zařízení (SPC, PPP). Střední školy jsou se spoluprací **se školskými poradenskými zařízeními obecně spokojeny**, přičemž 39 % středních škol nemá ani žádný námět pro zkvalitnění spolupráce. Střední školy, které i přes deklarovanou spokojenost vnímají prostor pro zlepšení, nejčastěji zmiňovaly zejména potřebu **užší spolupráce s pracovníky školských poradenských zařízení** (např. formou častější terénní práce), nutnost **posílení personálních kapacit na straně školských poradenských zařízení anebo školních poradenských pracovišť** či **navýšení finanční podpory** této oblasti. Většina uváděných podnětů souvisí a poukazuje na **přetížení školských poradenských zařízení**, ať už jde o dlouhé čekací lhůty, nedostatek flexibility či nedostatečný rozsah terénní práce (např. v podobě častějších návštěv psychologů přímo ve škole). Problematická je z pohledu středních škol i **(ne)předvídatelnost kapacit specializovaných podpůrných pozic vázaných na vydaná doporučení**, stejně palčivou otázkou je i **financování těchto pozic**. V případě školních **metodiků prevence** by střední školy přivítaly **snížení rozsahu jejich přímé pedagogické činnosti**.

V rámci této oblasti je důležité **zaměřit se na** (nejen tímto šetřením) **zmapované systémové nedostatky**, které neumožňují dosáhnout účinnější spolupráce mezi školami a školskými poradenskými zařízeními, a podepisují se tak i na kvalitě poskytovaných služeb. Zcela zásadní je proto **navýšení objemu finančních prostředků** alokovaných do této oblasti, větší podpora **personálního zajištění činností školských poradenských zařízení** vč. **posílení kapacit pro terénní práci**. Na straně škol je potom nutné zajistit **stabilní ukotvení specializovaných podpůrných pozic** a zabezpečit předvídatelnost jejich financování alespoň ve střednědobém horizontu.

Úvod

Hlavním cílem projektu „Vytvoření souborů nástrojů určených ke zjišťování potřeb regionálního školství“ bylo získat relevantní a věrohodné informace o potřebách škol a školských zařízení v souvislosti s implementací národních strategických dokumentů, zejména Strategie vzdělávací politiky ČR 2030+ (dále jen „S2030+“) a jejího implementačního dokumentu Dlouhodobého záměru vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy ČR (dále jen „DZ ČR“), včetně Dlouhodobých záměrů vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy krajů (dále jen „DZ v krajích“). Výsledky budou využívat aktéři na národní i regionální úrovni pro identifikaci potřeb škol a školských zařízení ve vazbě na tvorbu příslušných opatření, zároveň mohou tyto výsledky následně využít i pro evaluaci implementace zmíněných strategických dokumentů.

Výzkumný design projektu byl navržen tak, aby bylo dosaženo hlavního cíle projektu v nejvyšší možné kvalitě při současném respektování požadavku na minimální administrativní zátěž respondentů. Výzkumný design kombinuje kvantitativní i kvalitativní metodologické přístupy, a umožňuje tak dosáhnout výrazného synergického efektu. K celistvosti výzkumného designu přispělo i zapojení různých aktérů ve vybraných fázích výzkumu, díky čemuž bylo možné postihnout dynamiku sledované oblasti a větší množství oborových perspektiv. Výzkumný design důsledně dodržuje požadavek na administrativní nenáročnost šetření škol a školských zařízení, přičemž důraz na minimalizaci administrativní náročnosti byl zohledněn u všech aktérů (tzn. u MŠMT jako konečného uživatele výsledků, respondentů šetření i uživatelů výsledků).

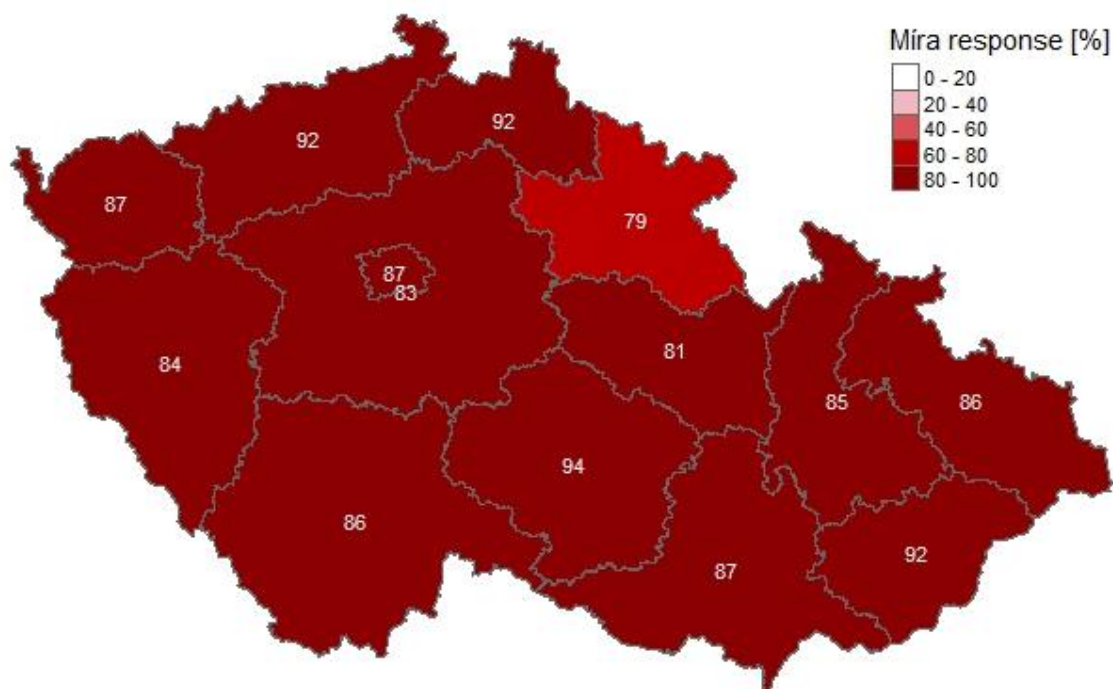
Výzkum je možné rozdělit do několika na sebe navazujících, ale zároveň vzájemně propojených fází. První fáze výzkumu byla věnována získání komplexních informací o zkoumané oblasti, přičemž byl velký důraz kladen na sekundární analýzu především kvantitativních zdrojů a šetření, dále pak na kvalitativní metodologické přístupy. Výsledky získané v rámci první fáze výzkumu byly klíčovým vstupem do druhé fáze, v níž byla majoritní pozornost věnována dotazníkovému šetření v populaci škol a školských zařízení. Třetí fáze výzkumu byla zaměřena na analýzu dat z dotazníkových šetření na úrovni ČR i jednotlivých krajů a tvorbu interaktivního nástroje pro generování reprezentativních výběrových souborů. Výsledky všech fází výzkumu byly promítnuty do souboru doporučení a návrhu opatření v oblasti zjišťování potřeb škol a školských zařízení. **Všechny výše uvedené výsledky projektu i jednotlivá doporučení jsou podrobně popsány v souhrnné závěrečné zprávě. V této dílčí zprávě jsou uvedeny pro lepší přehlednost výsledky ze šetření ve skupině středních škol.**

1 Výsledky šetření ve skupině středních škol

Hlavním cílem šetření ve skupině středních škol bylo identifikovat **potřeby a bariéry**, které školy vnímají v oblastech souvisejících s **komplexním rozvojem žáka**, rozvojem **pedagogických pracovníků**, **propojování formálního, uměleckého, zájmového a neformálního vzdělávání** a **spolupráce se školskými poradenskými zařízeními**. Účelem tohoto šetření nebylo – s ohledem na jeho maximální možný rozsah – popsat komplexně problematiku v dané oblasti, ale **doplnit** již stávající datové zdroje o **chybějící informace** anebo pomoci lépe **nasměrovat navazující**, úžeji zaměřenou **výzkumnou činnost** MŠMT či dalších institucí. Nedílnou součástí dotazníku byla i otevřená otázka, v rámci níž mohli respondenti uvést další podněty a náměty, které souvisí s naplňováním vzdělávacích cílů a měla by na ně být rovněž zaměřena pozornost (viz kapitola 2).

Šetření ve skupině středních škol probíhalo na přelomu listopadu a prosince 2022. V rámci tohoto šetření vyplnilo dotazník **1 133 středních škol**, a bylo tak dosaženo míry response ve výši 86 %. Struktura odpovědí byla rozvržena relativně rovnoměrně mezi kraji České republiky (viz Obrázek 1.1). Struktura respondentů podle kategorie vzdělání (tzn. gymnázia, střední odborné školy a střední odborná učiliště) rovněž odpovídá struktuře středních škol v základním souboru.

Obrázek 1.1: Míra response v rámci šetření středních škol

Zdroj: Vlastní zpracování.

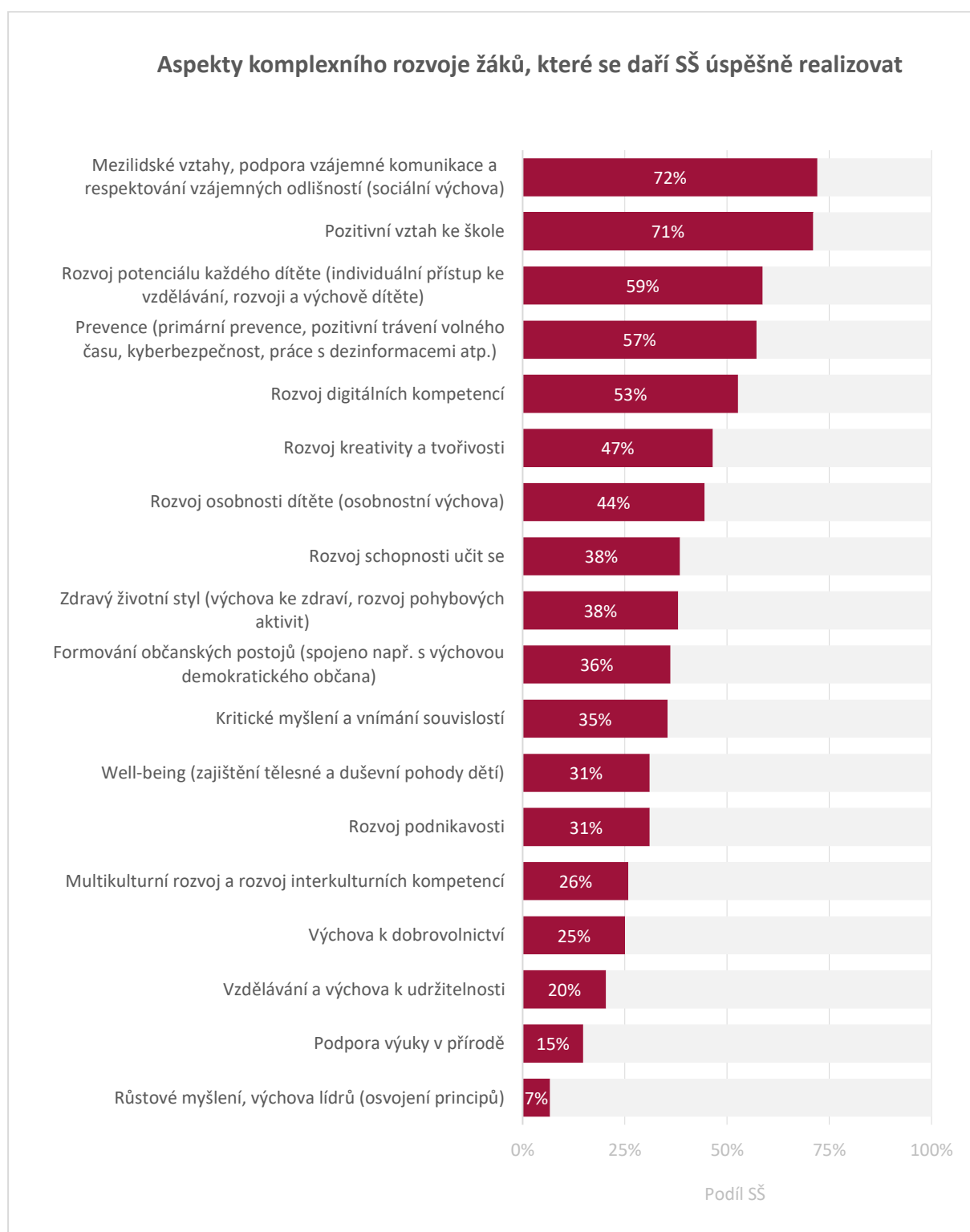
1.1 Komplexní rozvoj žáků

Drtivé většině středních škol, které se zúčastnily dotazníkového šetření, se daří podle názoru ředitelů **úspěšně rozvíjet alespoň jeden z aspektů komplexního rozvoje žáka** (viz Obrázek 1.2). Nejsilnější se střední školy cítí být v oblasti pěstování **mezilidských vztahů**, podpory vzájemné komunikace a respektu ke vzájemným odlišnostem (72 % středních škol). Obdobně velký podíl (71 %) středních škol úspěšně buduje **pozitivní vztah ke škole**. Mezi silné stránky více než poloviny středních škol patří rovněž **rozvoj potenciálu každého žáka** (59 %), **prevence** (57 %) a **rozvoj digitálních kompetencí** (53 %). Velká část středních škol může být pro ostatní školy napříč vzdělávací soustavou inspirací i v oblastech, jako je **zdravý životní styl** (38 %), **formování občanských postojů** (36 %), **rozvoj kritického myšlení** (35 %), **rozvoj podnikavosti** či **well-being** žáků (po 31 %). V souvislosti s výše uvedeným upozorňujeme, že respondenti mohli v rámci dané otázky vybrat maximálně 10 oblastí. Přestože se školy cítí ve výše uvedených oblastech relativně silné, je nutné na tyto oblasti i nadále cílit podporu ze strany ústředních institucí i územní samosprávy. Příkladem může být aspekt v podobě rozvoje potenciálu každého dítěte, který je nedílnou součástí konceptu kvalitní školy ČŠI (viz [kritérium 4.3](#)). V souvislosti s tímto kritériem totiž ČŠI ve své výroční zprávě uvádí, že i ve středním vzdělávání vyžaduje daná oblast zlepšení u většiny škol.

Střední školy mohly v rámci dotazníkového šetření identifikovat i oblasti, které se jim naopak **nedaří realizovat** a v nichž by uvítaly podporu. Z výsledků je patrné, že střední školy by obecně uvítaly podporu v oblastech, které v předchozím hodnocení silných a pro ostatní školy inspirativních aspektů získaly menší podporu. Střední školy vnímají jako svou slabší stránku nejčastěji oblast **růstového myšlení** (32 % středních škol), **kritického myšlení** (27 %) a **rozvoj podnikavosti** (26 %). S ohledem na situaci posledních let (dopady pandemie COVID-19, války na Ukrajině atd.) je důležité zmínit, že 15 % středních škol vnímá nedostatky i v oblasti **well-beingu žáků** (15 %) či v oblasti **prevence** (7 %). Kvalitativní posun v této oblasti se jeví v kontextu výše uvedeného jako klíčový, přestože se jedná o relativně malé podíly středních škol ve srovnání s ostatními aspekty komplexního rozvoje žáků. Pro úplnost uvedme, že 14 % středních škol **nezaznamenává** podle svého tvrzení **neúspěch** v žádné z oblastí (viz Obrázek 1.3).

Jako nejvíce **limitující aspekt** v oblasti komplexního rozvoje svých žáků střední školy nejčastěji zmiňují **nízkou motivaci samotných žáků** (55 % středních škol). Polovina středních škol vnímá jako překážku **vliv rodiny a dalších osob v blízkém okolí žáka** (50 %) a v obdobné míře (49 %) rovněž vliv **sociálních sítí a médií, nedostatečné kapacity specializovaných a podpůrných pozic** a **nedostatečnou časovou kapacitu pedagogických pracovníků**. Více než čtvrtina (26 %) středních škol vidí jako bariéru vysokou **absenci žáků** a jedna pětina (21 %) vnímá jako problém nejasnost definice toho, co komplexní rozvoj žáka vlastně zahrnuje. 15 % škol pak spatřuje překážku v **nedostatečném materiálním zabezpečení žáků** (viz Obrázek 1.4).

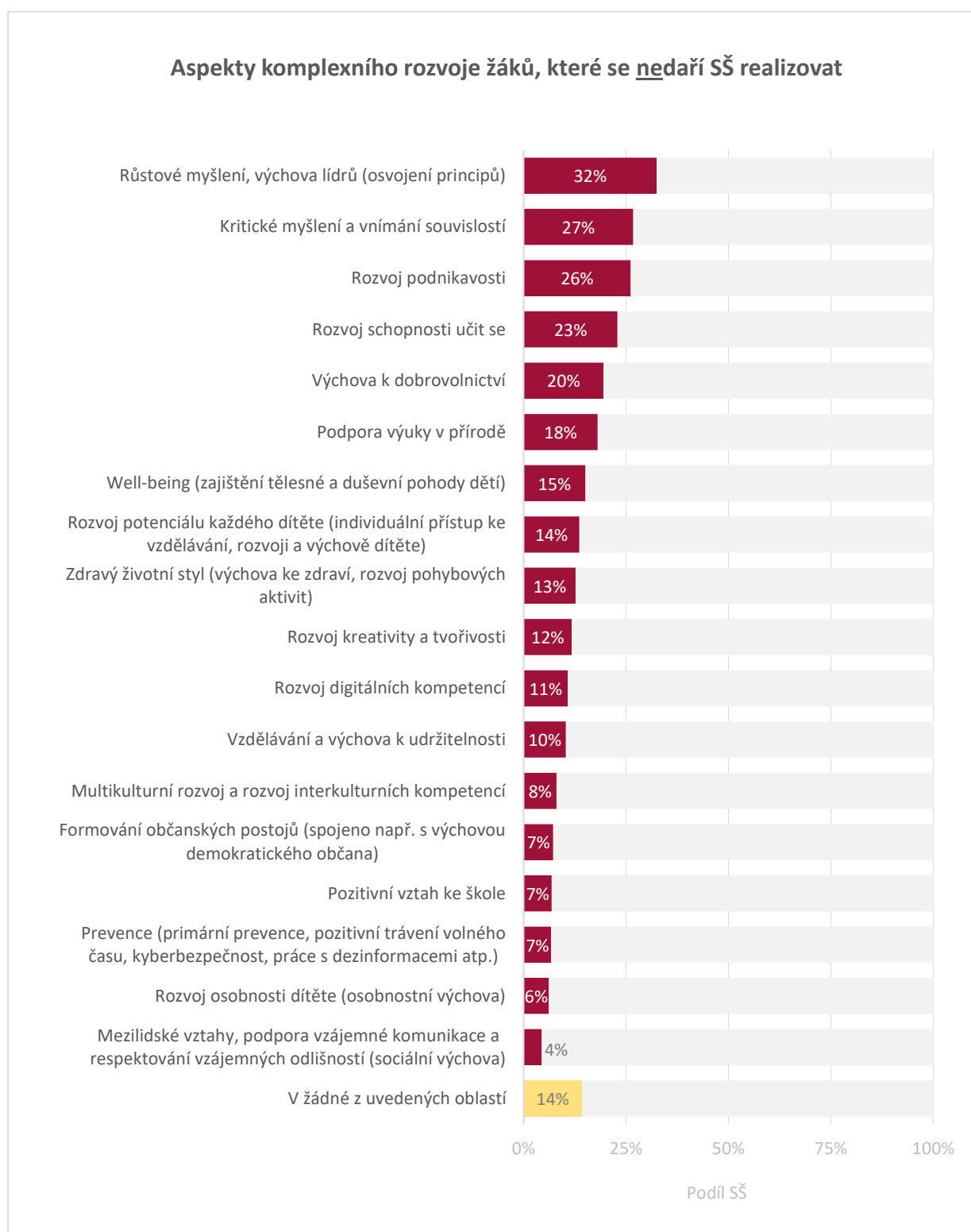
Obrázek 1.2: Aspekty komplexního rozvoje žáků, které se daří středním školám úspěšně realizovat

Pozn.: Odpovědi na otázku „Které aspekty související s komplexním rozvojem dítěte/žáka/studenta se podle Vás daří Vaší škole úspěšně realizovat? Označte prosím maximálně 10 oblastí, o nichž si myslíte, že by mohla být Vaše škola inspirací pro jiné školy.“. N=1 133.

Zdroj: Vlastní zpracování.

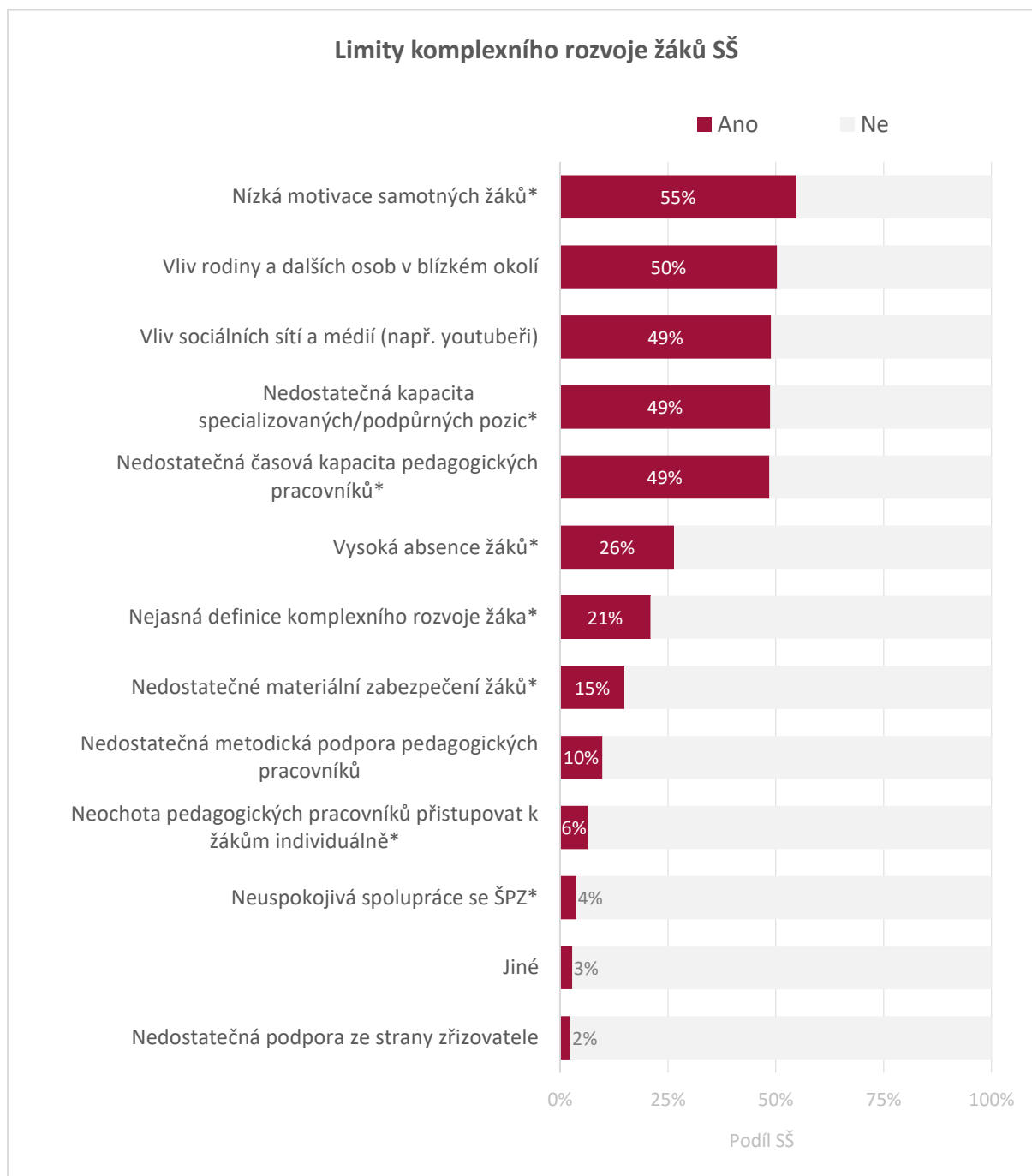
Obrázek 1.3: Aspekty komplexního rozvoje žáků, které se nedaří středním školám úspěšně realizovat

Pozn.: Odpovědi na otázku „Které aspekty související s komplexním rozvojem dítěte/žáka/studenta se podle Vás nedaří Vaší škole realizovat, a uvítali byste v tomto ohledu podporu? Označte prosím maximálně 10 oblastí.“. N=1 133.

Zdroj: Vlastní zpracování.

Obrázek 1.4: Limity komplexního rozvoje žáků podle středních škol

Pozn.: Odpovědi na otázku „Které z následujících položek nejvíce limitují komplexní rozvoj dětí/žáků/studentů ve Vaší škole? Označte prosím všechny relevantní položky.“. * Kompletní znění odpovědí je uvedeno v Příloze 3. N=1 133.

Zdroj: Vlastní zpracování.

Střední školy měly v rámci dotazníkového šetření možnost uvést i další skutečnosti, které podle jejich názoru limitují komplexní rozvoj jejich žáků. Mezi faktory uváděné v rámci otevřených odpovědí patří zejména:

- vysoké počty žáků ve třídách,

- každodenní časově náročná dojížd'ka žáků do školy,
- nedostatečná připravenost žáků ze základních škol,
- psychická nezralost žáků,
- celkový zdravotní stav žáků,
- užívání návykových látek,
- specifické potřeby škol zřízených podle § 16 odst. 9 školského zákona (např. potřeba dopravního prostředku pro převoz žáků se speciálními vzdělávacími potřebami do místa praktické výuky),
- role společnosti v této oblasti (od vedoucích elit po rodinu a komunitu).

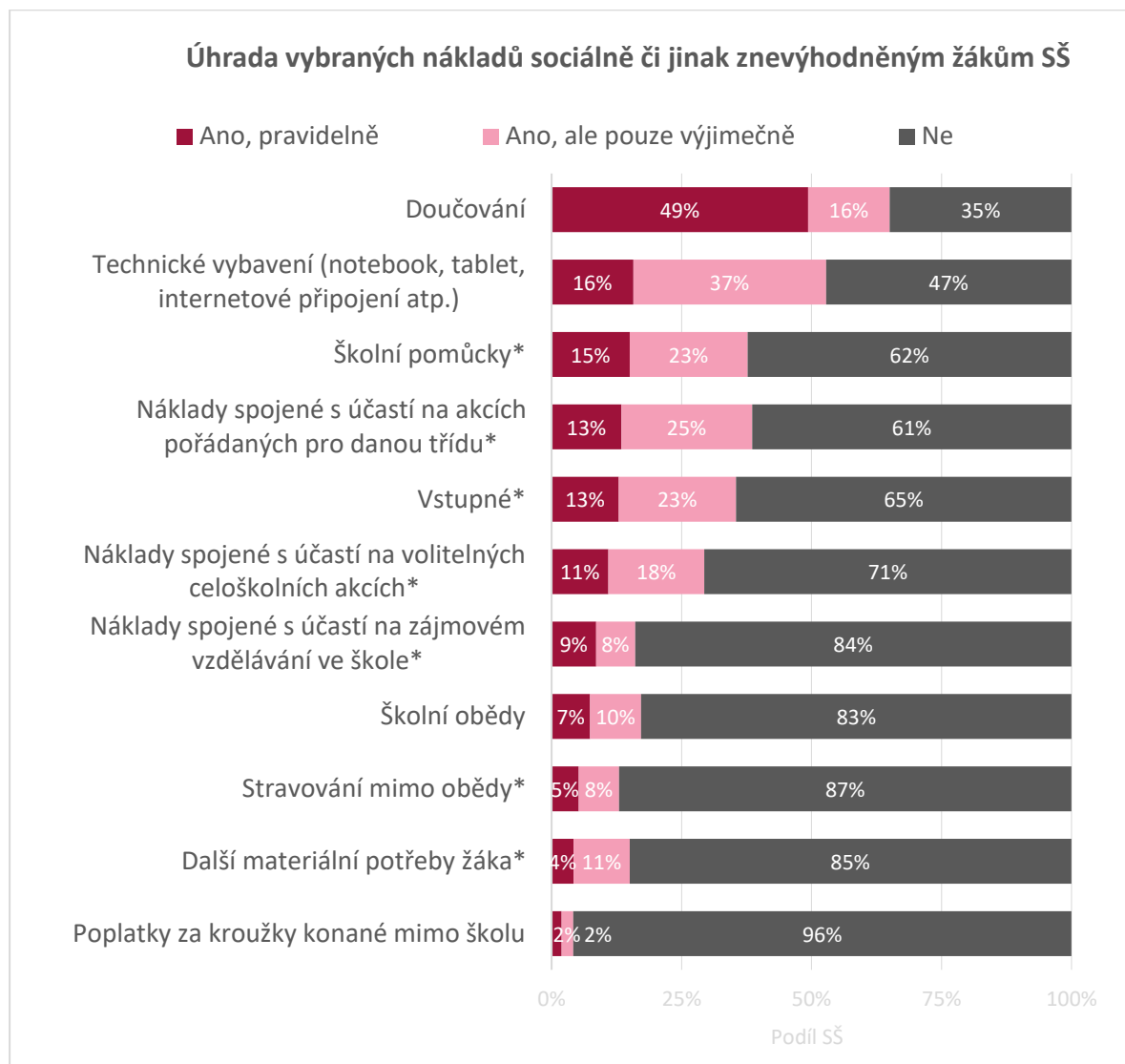
Vzdělávací dráha každého žáka je ovlivněna sociální situací domácnosti, v níž je daný žák členem – to potvrzují nejen výše uvedené výsledky, ale i výsledky rozsáhlého výzkumu prováděného v této oblasti. Výsledky dotazníkového šetření indikují, že střední školy jsou si této skutečnosti vědomy a přistupují k zajištění materiálních potřeb pro své žáky aktivním způsobem – **v posledních 12 měsících totiž uhradila alespoň jeden z vybraných nákladů sociálně či jinak znevýhodněným žákům každá ze středních škol.**

Nejčastější formou podpory, kterou střední školy sociálně či jinak znevýhodněným žákům poskytují formou úhrady nákladů, je **doučování** – téměř polovina (49 %) středních škol tak činí pravidelně a 16 % výjimečně. Důraz na doučování je s nejvyšší pravděpodobností spojen s finanční podporou alokovanou na tuto oblast v rámci Národního plánu obnovy zejména během období pandemie COVID-19. Tato oblast tak může být názorným příkladem toho, jak se může **koordinovaná podpora školám promítnout do podpory znevýhodněných žáků**. I přes pozitivní efekt této dočasné projektové podpory je však nezbytné zahájit včasnou diskusi o trvalejším charakteru finanční podpory škol ve sledované oblasti, neboť s ukončením krátkodobých projektů může dojít ke skokovému propadu v podpoře znevýhodněných žáků. Tento jev se může týkat všech oblastí, na něž bylo projektové financování zaměřeno (tzn. jak zmíněného doučování, tak např. i nákupu ICT techniky určené k překonávání digitální propasti na straně žáků).

Více než polovina středních škol pomáhá svým žákům i se zajištěním **technického vybavení** – 16 % tak činí pravidelně, 37 % potom výjimečně. Více než desetina středních škol potom pravidelně podporuje své žáky formou pokrytí nákladů na školní pomůcky, nákladů spojených s účastí na různých akcích či vstupného. Náklady na školní obědy pokrývá znevýhodněným žákům pravidelně pouze 7 % středních škol (viz Obrázek 1.5). V případě obědů se tak jasně ukazuje, že absence koordinované centralizované podpory nevede ke spontánnímu zlepšení situace. Střední školy (potažmo žáci středních škol) nenaplňují v drtivé většině případů podmínky programů zaměřených na poskytování

obědů zdarma¹, a podíl středních škol poskytujících tuto formu podpory je tak mnohem nižší než v případě základních škol, na něž jsou veřejné programy v drtivé většině cílené.

Obrázek 1.5: Úhrada vybraných nákladů sociálně či jinak znevýhodněným žákům ze strany středních škol v posledních 12 měsících

Pozn.: Odpovědi na otázku „Uhradila Vaše škola v posledních 12 měsících sociálně či jinak znevýhodněným dětem/žákům/studentům některou z vybraných položek? Označte prosím všechny oblasti, které jsou pro Vaši školu relevantní.“. * Kompletní znění odpovědí je uvedeno v Příloze 3. N=1 133.

Zdroj: Vlastní zpracování.

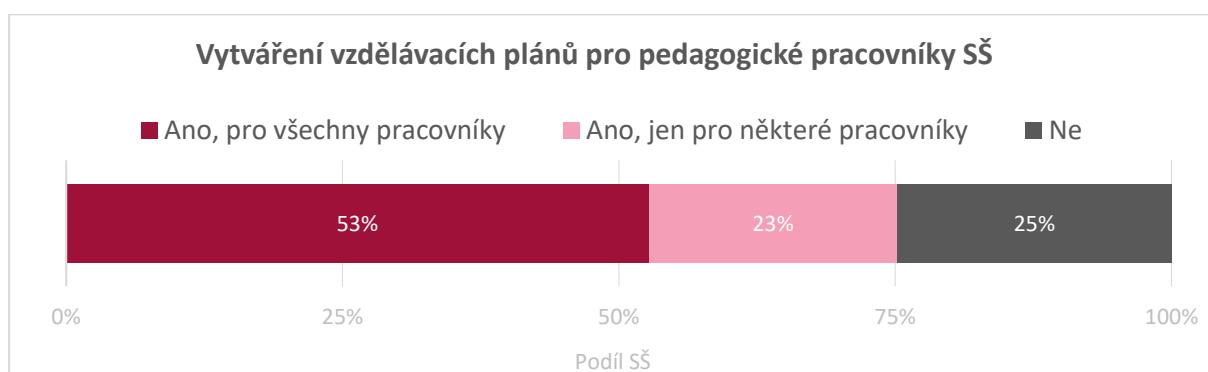
¹ Zejména projekty „Obědy do škol“ (v gesci MPSV) a Podpora školního stravování žáků základních škol na rok 2023 (v gesci MŠMT).

1.2 Podpora a rozvoj pedagogických pracovníků

V oblasti podpory rozvoje pedagogických pracovníků více než polovina (**53 %**) středních škol deklaruje, že vytváří **vzdělávací plány** či plány osobního rozvoje **pro své pedagogické pracovníky plošně**. **23 %** středních škol potom tyto plány vytváří, ale **pouze pro některé** z pedagogických pracovníků. Čtvrtina (**25 %**) středních škol pak uvádí, že **s žádnými vzdělávací plány** pro pedagogické pracovníky jejich škola **nepracuje** (viz Obrázek 1.6).

Obrázek 1.6: Vytváření vzdělávacích plánů pro pedagogické pracovníky středních škol

Pozn.: Odpovědi na otázku „*Jsou ve Vaší škole vytvářeny vzdělávací plány, plány osobního rozvoje apod. pro pedagogické pracovníky?*“. N=1 133.

Zdroj: Vlastní zpracování.

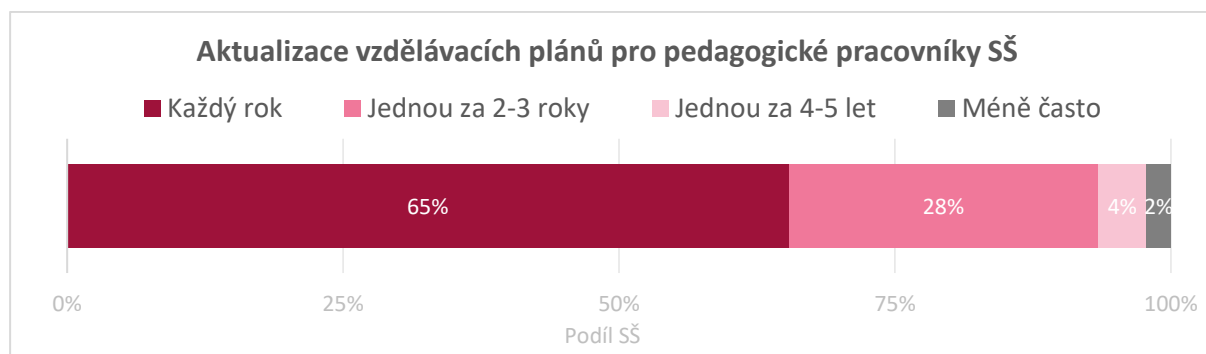
Většina středních škol, které vzdělávací plány vytváří (ať již plošně nebo selektivně), **aktualizuje vzdělávací plány každý rok (65 % středních škol)**. Více než čtvrtina středních škol (28 %) aktualizuje vzdělávací plány jednou za 2-3 roky, zbývajících 6 % škol provádí aktualizaci v ještě delším intervalu (viz Obrázek 1.7).

Výsledky dotazníkového šetření dále ukazují, že drtivá **většina středních škol (99 %)** **pracuje s tématem podpory rozvoje začínajících učitelů**. Více než dvě třetiny středních škol (**69 %**) se podpoře rozvoje začínajících učitelů věnují **systematicky na úrovni školy** a podporuje nově nastupující učitele formou mentoringu, systému uvádějících učitelů apod. V případě **25 %** středních škol se podpoře rozvoje začínajících učitelů **věnuje aktivně několik zaměstnanců**, nicméně systematické uchopení na úrovni školy chybí. **6 %** středních škol si je vědomo toho, že podporu začínajícím učitelům poskytuje spíše **formálně** (viz Obrázek 1.8). V souvislosti s podporou začínajících učitelů je nezbytné **poskytnout školám větší metodické vedení** a pomoci jim lépe a systematicky pracovat se začínajícími učiteli. Jak totiž ukazují výsledky ČŠI², **konkrétní podpora poskytovaná začínajícím učitelům se může mezi školami velmi lišit**.

² Viz Kvalita a efektivita vzdělávání a vzdělávací soustavy ve školním roce 2021/2022 – výroční zpráva ČŠI.

Zároveň může být velmi subjektivní i definice toho, co lze považovat za systematickou podporu začínajícím učitelům.

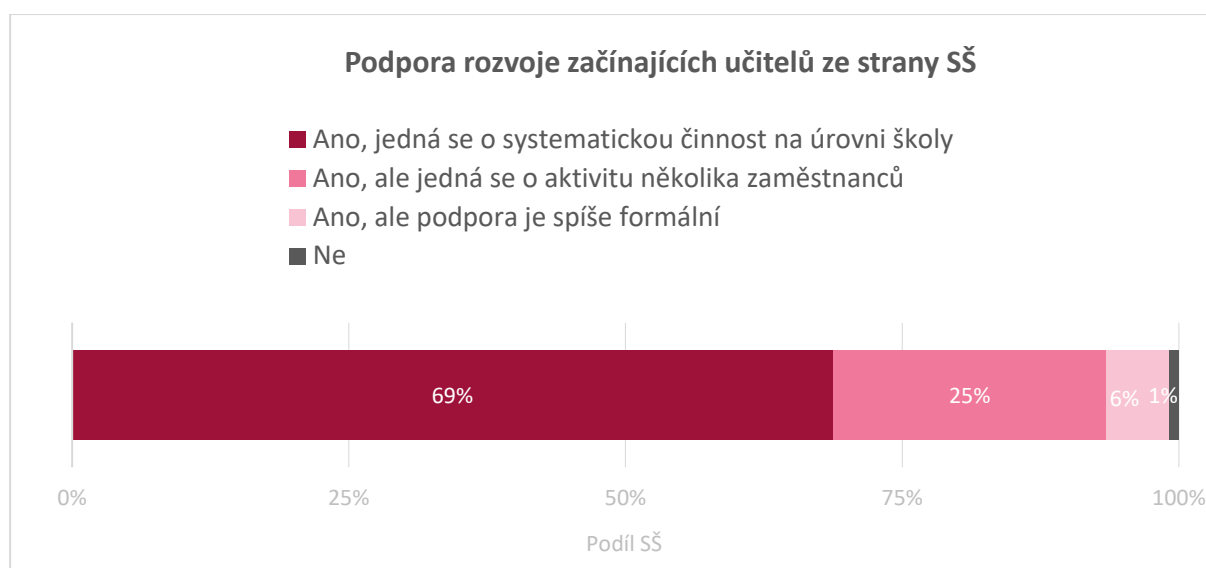
Obrázek 1.7: Aktualizace vzdělávacích plánů pro pedagogické pracovníky středních škol

Pozn.: Odpovědi na otázku „Jak často jsou vzdělávací plány aktualizovány?“. N=852.

Zdroj: Vlastní zpracování.

Obrázek 1.8: Přístup středních škol k rozvoji začínajících učitelů

Pozn.: Odpovědi na otázku „Je na Vaší škole podporován rozvoj začínajících učitelů (např. formou mentoringu, uvádějících učitelů)?“. N=1 133.

Zdroj: Vlastní zpracování.

Přístup středních škol ke vzdělávání pedagogických pracovníků je v kontextu výše uvedeného na dobré cestě, nicméně je zde stále patrný prostor pro zlepšení. **V souvislosti se vzděláváním pedagogických pracovníků se s alespoň jednou překážkou setkává většina (93 %) středních škol (viz Obrázek 1.9).** Mezi **největší překážky** v oblasti vzdělávání pedagogických pracovníků patří podle středních škol nejčastěji **nedostatečná**

časová kapacita pedagogických pracovníků potřebná pro účast na vzdělávání (57 % středních škol), omezené možnosti, jak zajistit **suplování** (53 %) a **nedostatek finančních zdrojů** pro zajištění účasti na kvalitních vzdělávacích akcích (42 %). Více než čtvrtina středních škol **není spokojena s kvalitou absolvovaných kurzů** (27 %) anebo **s nabídkou** v oblasti vzdělávání – ať už z hlediska struktury nabídky ve smyslu pestrosti a modernosti (26 %).

Vybrané střední školy uváděly v otevřených odpovědích i další překážky, na které v souvislosti s dalším vzděláváním pedagogických pracovníků narážejí. Jedná zejména o následující problémy:

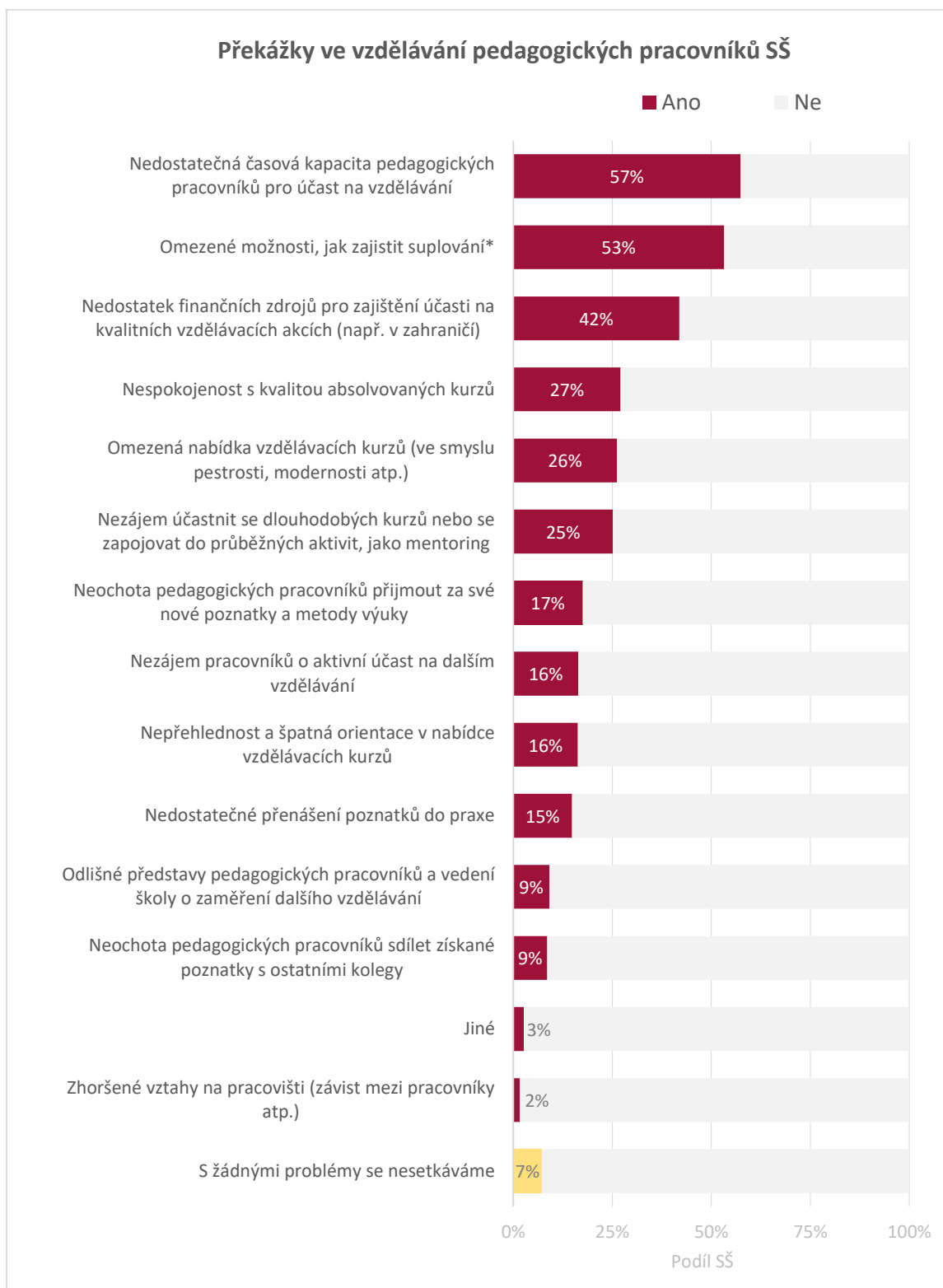
- chybějící informace o kvalitě vzdělávacích akcí (hodnocení kurzů, **rating**),
- **místní (geografická) dostupnost vzdělávacích akcí** (např. konání zejména ve velkých městech, zejména v Praze)³,
- nevyhovující **čas konání** vzdělávacích akcí a kurzů,
- chybějící nebo omezená **nabídka vzdělávání zaměřená na specifické oblasti** (např. kurzy pro učitele odborných předmětů, další vzdělávání pedagogických pracovníků zaměřené na obory E (nižší střední odborné vzdělávání) v rámci středního odborného vzdělávání, kurzy určené pro speciální školy, praktické kurzy pro pedagogické pracovníky pracující v zařízeních pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy),
- **vysoká cena kurzů**,
- omezené možnosti navštěvovat kurzy, které nejsou akreditované MŠMT,
- omezené časové kapacity pro sdílení poznatků napříč pedagogickým sborem.

U některých škol dochází rovněž ke kombinaci bariér. Příkladem mohou být školy, které jsou geograficky vzdálené místu konání vzdělávací akce, u nichž tvoří – kromě vysoké ceny kurzů – **podstatnou část nákladů i cestovní náhrady**. Zároveň musí tyto školy – s ohledem na delší dojezdovou vzdálenost – zajistit **suplování i v případě kratších kurzů**. Při tvorbě nabídky dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků je proto nutné zohledňovat i tyto faktory, aby nedocházelo k posilování znevýhodnění škol ve vybraných regionech.

---

³ Částečným řešením jsou podle některých škol webináře, které jsou ale podle jejich názoru nevhodné pro praktické činnosti.

Obrázek 1.9: Překážky ve vzdělávání pedagogických pracovníků podle středních škol

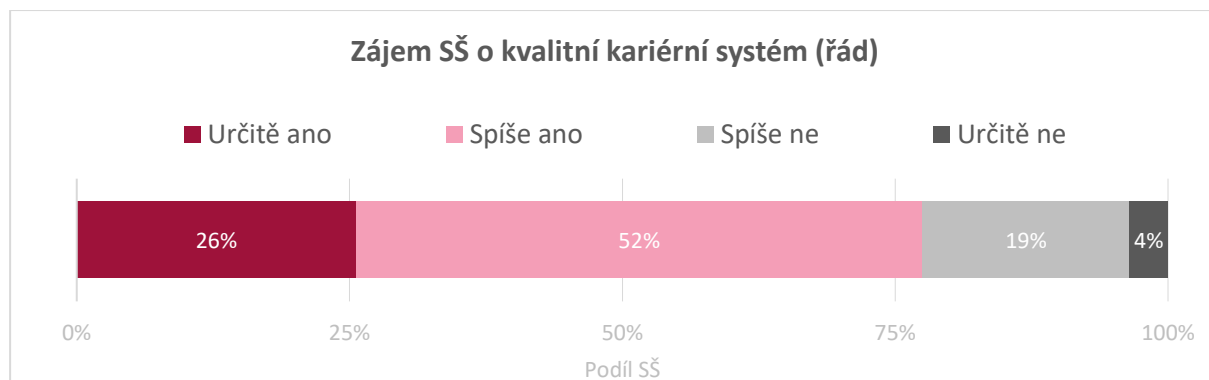

Pozn.: Odpovědi na otázku „Na jaké překážky v souvislosti se vzděláváním pedagogických pracovníků Vaše škola často narazí? Označte všechny relevantní možnosti.“. * Kompletní znění odpovědí je uvedeno v Příloze 3. N=1 133.

Zdroj: Vlastní zpracování.

Většina středních škol má, podobně jako ostatní druhy škol, **zájem o kvalitní kariérní systém** (řád). Silný zájem panuje přibližně mezi čtvrtinou (26 %) středních škol, 52 % středních škol potom projevilo zájem slabší (viz Obrázek 1.10).

Obrázek 1.10: Zájem středních škol o kvalitní kariérní systém (řád)

Pozn.: Odpovědi na otázku „Uvítal/a byste existenci kvalitního kariérního systému (řádu)?“. N=1 133.

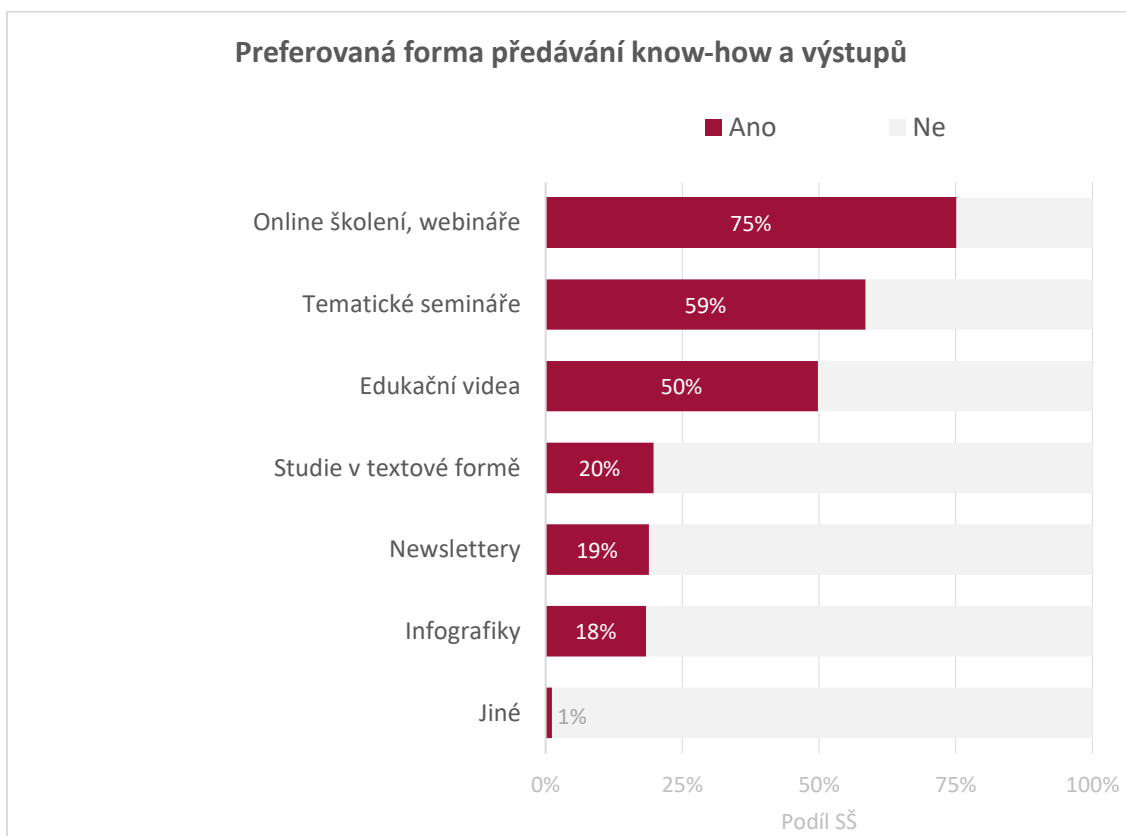
Zdroj: Vlastní zpracování.

V případě metodické podpory a předávání informací je esenciální způsob předávání těchto informací, neboť nevhodně zvolený způsob neumožní příjemcům vytěžit maximum informačního potenciálu, případně příjemce nadměrně zatíží či zahlťe. Z tohoto důvodu bylo zjišťováno, jakou formu předávání výstupů od MŠMT by střední školy uvítaly. Střední školy obecně preferují **předávání know-how a výstupů** od MŠMT zejména **ve formě online školení a webinářů** (75 % středních škol), **tematických seminářů** (59 %) a **edukačních videí** (50 %). Méně preferovanými formami jsou zejména tradiční, statické výstupy – ať už v podobě výstupů v textové podobě, newsletterů či infografik (viz Obrázek 1.11).

V rámci dotazníkového šetření mohly střední školy doplnit případně i další náměty týkající se předávání informací a know-how ze strany MŠMT. Vybrané střední školy zmiňovaly v tomto ohledu zejména **praktické workshopy** s menším počtem účastníků, tzv. **Sborovny** pro učitele odborných předmětů, **osobní setkávání**, společné zájezdy do vybraných zařízení/institucí či vzdělávací akce pro celý pedagogický sbor. Ze strany některých středních škol panuje i poptávka po **odborných člancích a kvalitních meta-analýzách**. Pozornost by měla být věnována i přípravě **metodik a legislativních dokumentů**, které jsou podle názoru některých středních škol v některých případech v rozporu s praxí či jinými právními předpisy⁴.

⁴ S předpisy v gesci jiných resortů než MŠMT.

Obrázek 1.11: Preferovaná forma předávání know-how a výstupů podle středních škol

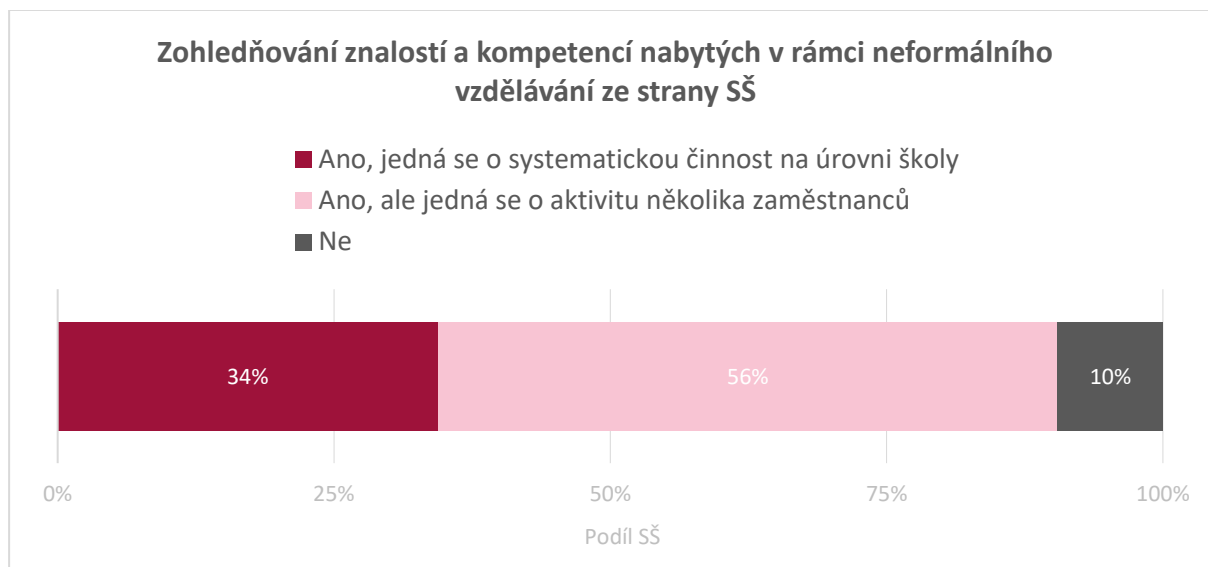
Pozn.: Odpovědi na otázku „Jakou formu předávání know-how a výstupů od MŠMT by Vaše škola nejvíce preferovala? Vyberte všechny možnosti, které pro Vaši školu platí.“. N=1 133.

Zdroj: Vlastní zpracování.

1.3 Propojování formálního, zájmového, uměleckého a neformálního vzdělávání

Z hlediska propojování formálního a neformálního vzdělávání je klíčová ochota jednotlivých aktérů akceptovat vzájemně výsledky vzdělávání, resp. nabyté znalosti a kompetence. Ve skupině **středních škol** převažují ty, které se **znalostmi a kompetencemi nabytými v rámci neformálního vzdělávání pracujících** (90 % středních škol), byť se nejedná ve všech případech o systematickou činnost na úrovni školy. **Systematický přístup** deklarovalo ve sledované oblasti **34 % středních škol**, u 56 % středních škol se jednalo spíše o aktivitu vybraných zaměstnanců. Desetina (10 %) středních škol uvádí, že specifické kompetence nabyté v rámci neformálního vzdělávání nebere ve výuce v potaz (viz Obrázek 1.12).

Obrázek 1.12: Zohledňování znalostí a kompetencí nabytých v rámci neformálního vzdělávání ze strany středních škol

Pozn.: Odpovědi na otázku „Zohledňují pedagogičtí pracovníci Vaší školy během výuky specifické znalosti a kompetence, které děti/žáci/studenti nabyli v rámci neformálního vzdělávání (uměleckého, zájmového, popř. dalšího volnočasového)?“. N=1 133.

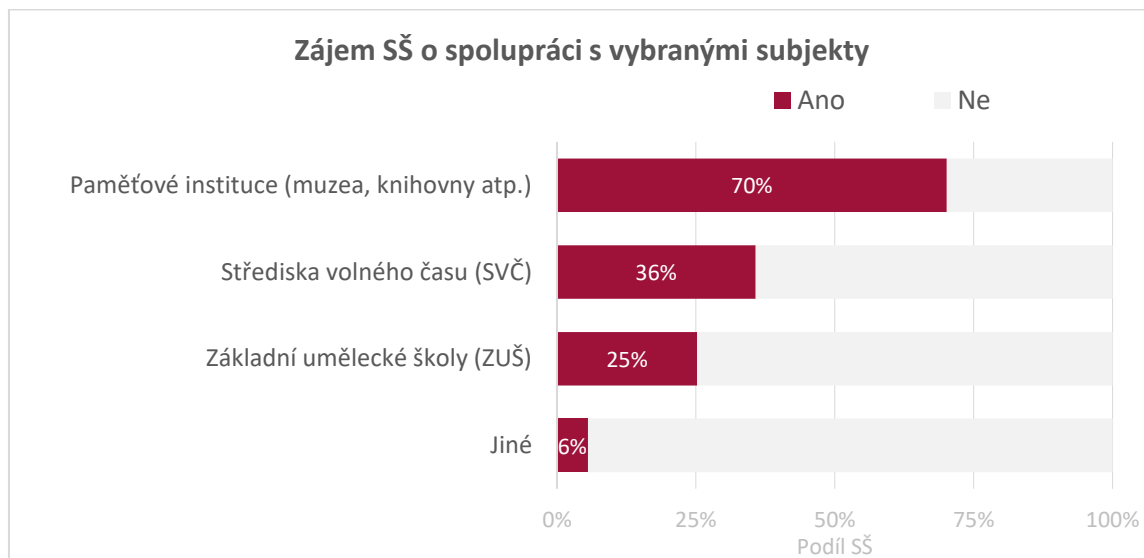
Zdroj: Vlastní zpracování.

Většina středních škol (78 %) má zájem o větší propojení se subjekty uměleckého, zájmového či neformálního vzdělávání, případně s těmito subjekty již v dostatečném rozsahu spolupracuje (viz Obrázek 1.13). Zájem o větší míru spolupráce mají střední školy zejména v případě **paměťových institucí**, tzn. knihoven a muzeí (**70 %** středních škol), **středisek volného času (36 %)** i **základních uměleckých škol (25 %)**. Střední školy však v rámci dotazníkového šetření zmiňovaly i další instituce, se kterými by rády rozvíjely spolupráci. Mezi další subjekty uváděné ze strany středních škol patří zejména

- kulturní instituce (zejména divadla, kina a galerie),
- magistráty a krajské úřady,
- sociální zařízení,
- střediska sociálních služeb,
- domovy pro seniory,
- instituce zaměřené na problematiku duševního zdraví,
- nízkoprahová centra a centra prevence,
- sportovní organizace a sportovní kluby,
- střediska ekologické výchovy a další subjekty zaměřené na environmentální vzdělávání, výchovu a osvětu (EVVO),
- složky integrovaného záchranného systému (Hasičský záchranný sbor ČR, Policie ČR),
- vědecko-výzkumné organizace,

- zaměstnavatelé a živnostníci,
- sdružení zaměstnavatelů a svazy, odborné cechy,
- zapojení do dalších aktivit (např. Mezinárodní cena vévody z Edinburghu – DofE).

Obrázek 1.13: Zájem středních škol o spolupráci s vybranými subjekty

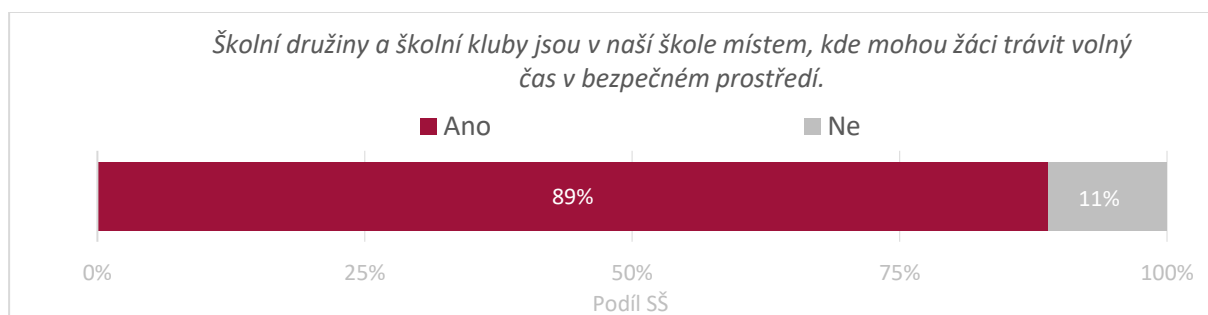
Pozn.: Odpovědi na otázku „Měla by Vaše škola zájem o větší propojení s následujícími subjekty?“. N=1 133.

Zdroj: Vlastní zpracování.

Střední školy jsou klíčovým aktérem i v oblasti zájmového vzdělávání, zejména prostřednictvím školských zařízení v podobě školních klubů. **Školní kluby zřizuje celkem 90 středních škol, které se zúčastnily dotazníkového šetření.** Tyto střední školy (89 % středních škol zřizujících školní kluby) vnímají **školní kluby** jako místo, kde mohou žáci **trávit volný čas v bezpečném prostředí** (viz Obrázek 1.14). V představách o tom, jak náročný program by měl být v rámci těchto zařízení zvolen, se již střední školy rozcházejí. V tomto případě ovšem převažují ty, podle nichž by **program** ve školních klubech **neměl být náročný**, jelikož jsou žáci po výuce unaveni (57 % středních škol, viz Obrázek 1.15), zároveň mají žáci možnost věnovat se i svým **oblíbeným aktivitám** (90 %, viz Obrázek 1.16). Přesto ale není možné tato zařízení vnímat pouze jako zařízení, která zajišťují pouze hlídání žáků (84 %, viz Obrázek 1.17). Přibližně dvě pětiny (**42 %**) středních škol soustředí ve školních klubech **pozornost zejména na potřebné žáky**, kterým zde pomáhají s plněním školních úkolů či s lepším pochopením látky probírané ve škole (viz Obrázek 1.18).

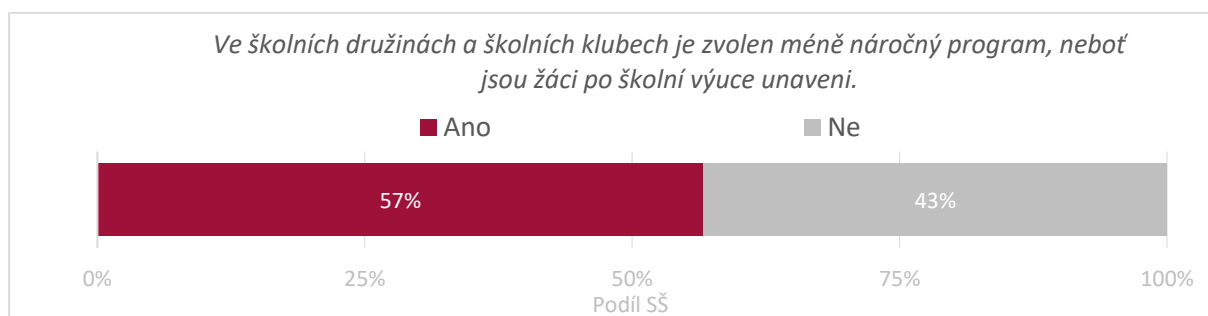
Obrázek 1.14: Postoje středních škol k výroku „Školní družiny a školní kluby jsou v naší škole místem, kde mohou žáci trávit volný čas v bezpečném prostředí.“

Pozn.: Odpovědi na otázku „Jaká je role školní družiny a školního klubu ve Vaší škole? Školní družiny a školní kluby jsou v naší škole místem, kde mohou žáci trávit volný čas v bezpečném prostředí.“. N=90.

Zdroj: Vlastní zpracování.

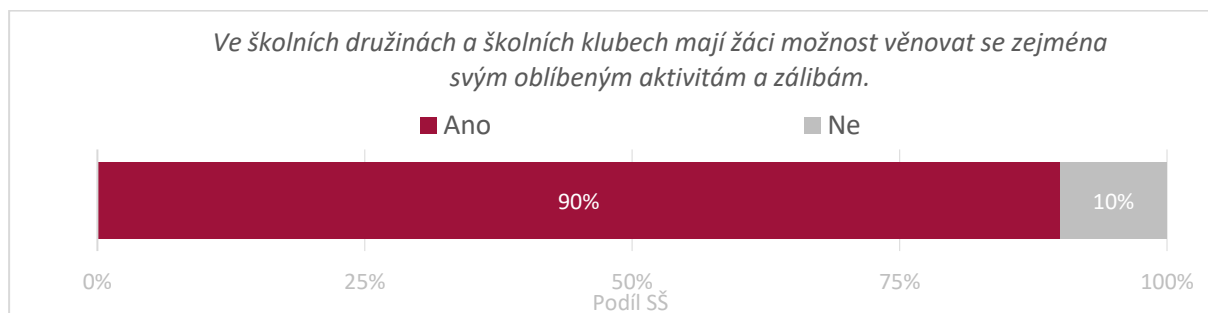
Obrázek 1.15: Postoje středních škol k výroku „Ve školních družinách a školních klubech je zvolen méně náročný program, neboť jsou žáci po školní výuce unaveni.“

Pozn.: Odpovědi na otázku „Jaká je role školní družiny a školního klubu ve Vaší škole? Ve školních družinách a školních klubech je zvolen méně náročný program, neboť jsou žáci po školní výuce unaveni.“. N=90.

Zdroj: Vlastní zpracování.

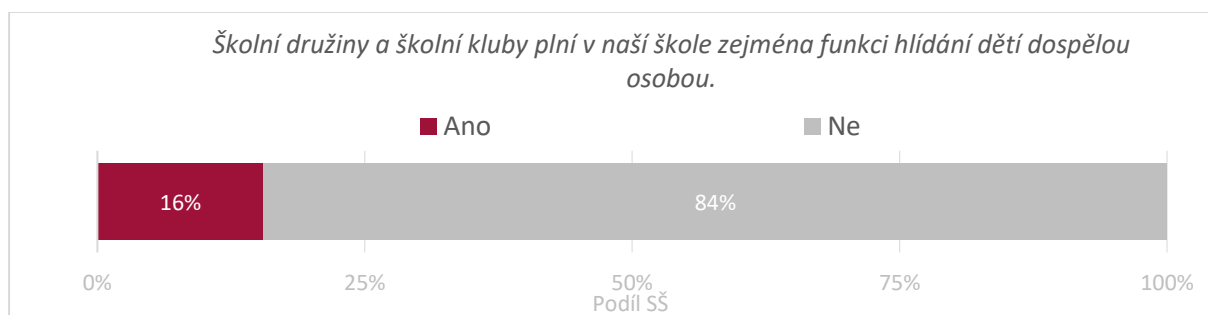
Obrázek 1.16: Postoje středních škol k výroku „Ve školních družinách a školních klubech mají žáci možnost věnovat se zejména svým oblíbeným aktivitám a zálibám.“

Pozn.: Odpovědi na otázku „Jaká je role školní družiny a školního klubu ve Vaší škole? Ve školních družinách a školních klubech mají žáci možnost věnovat se zejména svým oblíbeným aktivitám a zálibám.“. N=90.

Zdroj: Vlastní zpracování.

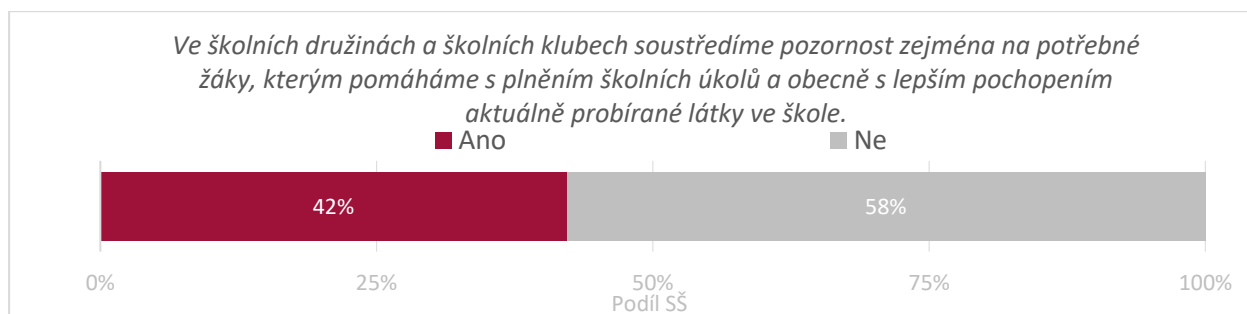
Obrázek 1.17: Postoje středních škol k výroku „Školní družiny a školní kluby plní v naší škole zejména funkci hlídání dětí dospělou osobou.“

Pozn.: Odpovědi na otázku „Jaká je role školní družiny a školního klubu ve Vaší škole? Školní družiny a školní kluby plní v naší škole zejména funkci hlídání dětí dospělou osobou.“. N=90.

Zdroj: Vlastní zpracování.

Obrázek 1.18: Postoje středních škol k výroku „Ve školních družinách a školních klubech soustředíme pozornost zejména na potřebné žáky, kterým pomáháme s plněním školních úkolů a obecně s lepším pochopením aktuálně probírané látky ve škole.“

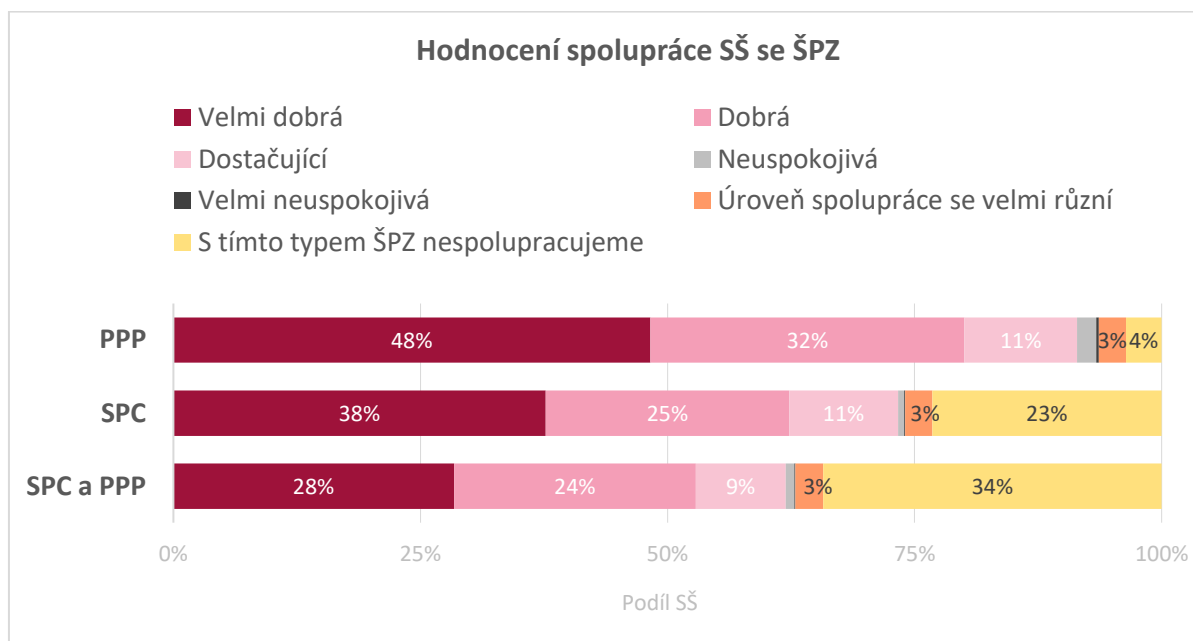
Pozn.: Odpovědi na otázku „Jaká je role školní družiny a školního klubu ve Vaší škole? Ve školních družinách a školních klubech soustředíme pozornost zejména na potřebné žáky, kterým pomáháme s plněním školních úkolů a obecně s lepším pochopením aktuálně probírané látky ve škole.“. N=90.

Zdroj: Vlastní zpracování.

1.4 Spolupráce se školskými poradenskými zařízeními

Z hlediska dosahování cílů vzdělávání hrají v případě středních škol důležitou roli i školská poradenská zařízení, která poskytují poradenské služby žákům, rodičům, učitelům i školám s cílem podpořit plnohodnotné vzdělávání žáků dle jejich objektivních možností. **S alespoň jedním typem školských poradenských zařízení spolupracuje drtivá většina (99 %) středních škol**, které se aktivně zúčastnily dotazníkového šetření. Většina středních škol nejčastěji spolupracuje s pedagogicko-psychologickými poradnami (PPP), v menší míře potom se speciálně pedagogickými centry (SPC). **Střední školy spolupracující se školskými poradenskými zařízeními obecně hodnotí tuto spolupráci pozitivně** (viz Obrázek 1.19).

Obrázek 1.19: Hodnocení spolupráce se školskými poradenskými zařízeními ze strany středních škol

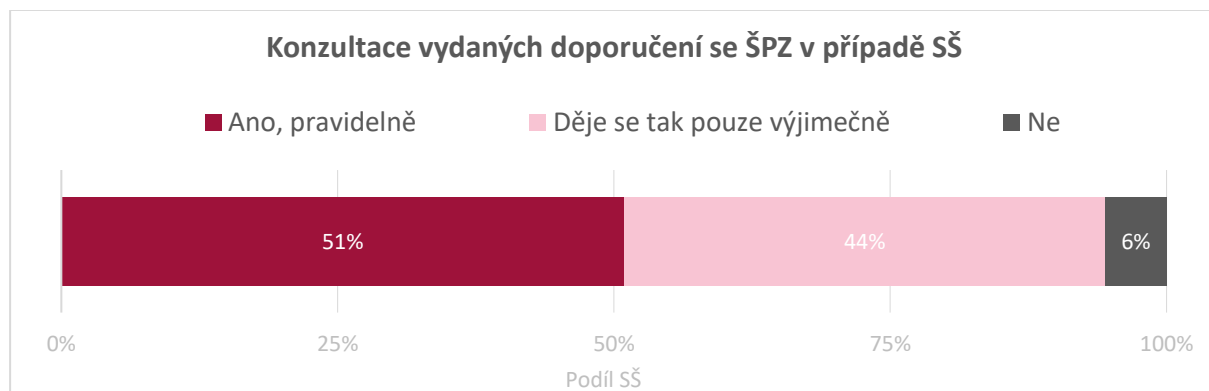

Pozn.: Odpovědi na otázku „Jak byste obecně zhodnotil(a) spolupráci Vaší školy se školskými poradenskými zařízeními? Spolupráce je u daného typu zařízení:“. N=1 133.

Zdroj: Vlastní zpracování.

Drtivá většina **středních škol** účastnících se dotazníkového šetření tvrdí, že se **v případě nejasností obrazejí na školská poradenská zařízení**. Více než polovina (**51 %**) středních škol se na školská poradenská zařízení obrací **pravidelně**, **44 %** tak činí pouze **výjimečně**. Pouze **6 %** středních škol této možnosti podle svého tvrzení **nevyužívá** (viz Obrázek 1.20). Přestože mají střední školy jisté zkušenosti s konzultacemi vydaných opatření, je zcela esenciální zaměřit se na podporu spolupráce mezi školami a školskými poradenskými zařízeními ve sledované oblasti a **posílit spolupráci zejména tam, kde konzultace probíhají výjimečně nebo vůbec**.

Obrázek 1.20: Využívání konzultací k doporučením vydaným školskými poradenskými zařízeními ze strany středních škol

Pozn.: Odpovědi na otázku „Obrací se pedagogičtí pracovníci z Vaší školy na školské poradenské zařízení v případě, že potřebují konzultovat vydaná doporučení pro práci s konkrétním žákem?“. N=1 133.

Zdroj: Vlastní zpracování.

Téměř dvě pětiny středních škol participujících na dotazníkovém šetření jsou **spokojeny se stávající podobou spolupráce se školskými poradenskými zařízeními** a nevnímají žádnou zásadní bariéru z hlediska dalšího rozvoje spolupráce. Střední školy, které by chtěly spolupráci se školskými poradenskými zařízeními zlepšit, by uvítaly zejména **posílení personálních kapacit na straně školských poradenských zařízení** (34 % středních škol). Téměř třetina (29 %) středních škol zmínila potřebu **posílení personálních kapacit vlastního školního poradenského pracoviště, posílení spolupráce** se školskými poradenskými zařízeními či **navýšení finanční podpory** této oblasti (viz Obrázek 1.21).

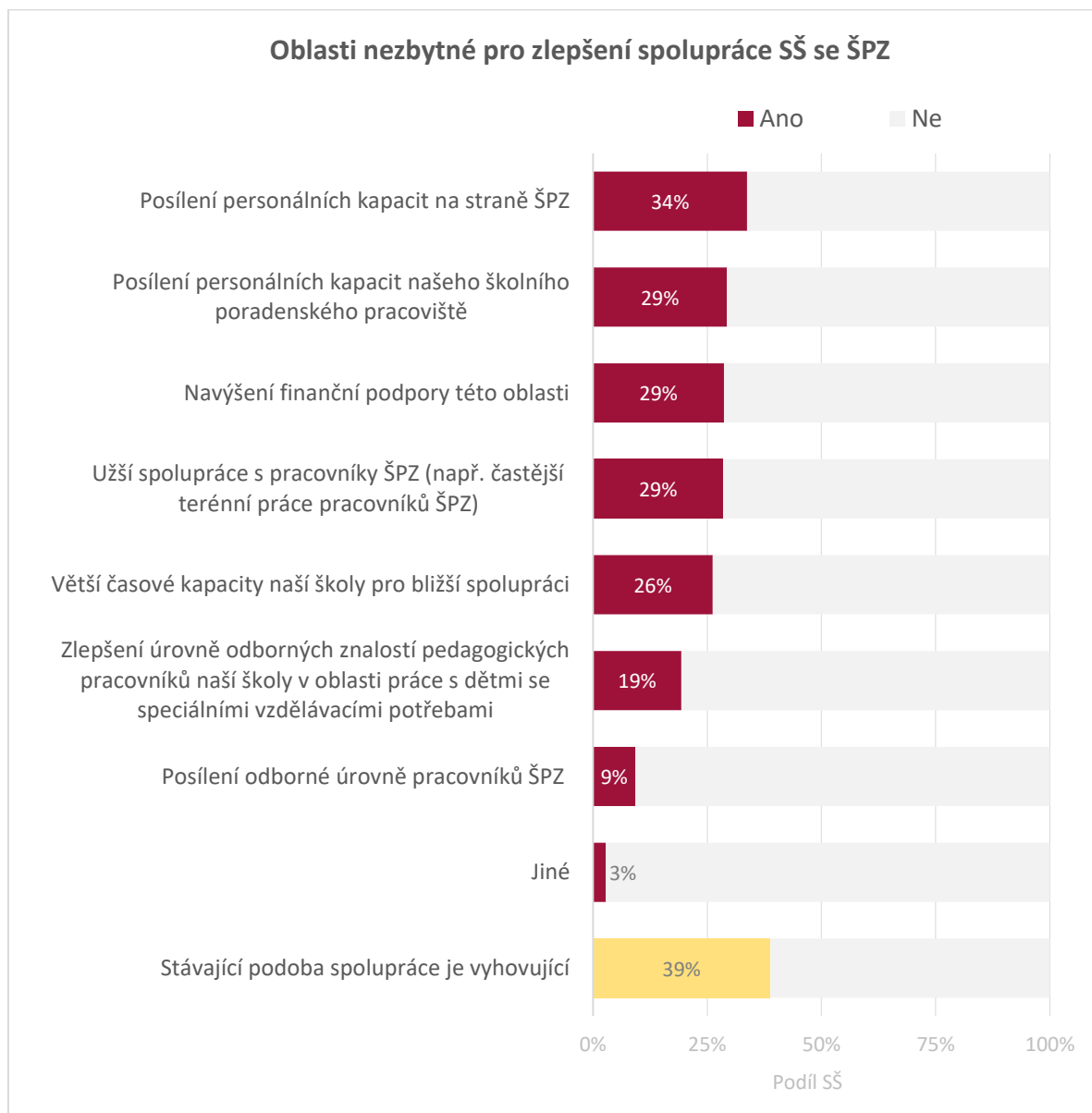
Střední školy měly dále možnost uvést v rámci otevřené odpovědi i další podněty týkající se spolupráce se školskými poradenskými zařízeními. Podobně jako ostatní druhy škol i střední školy upozorňovaly na **nedostatečnou rychlost řešení problémů žáků, dlouhé čekací lhůty** ve školských poradenských zařízeních a **nedostatečný rozsah terénní práce**.

V souvislosti se **specializovanými a podpůrnými pozicemi** (psychologové, školní metodici prevence atd.) by střední školy uvítaly obecně větší **flexibilitu, jistotu i předvídatelnost**. Ze strany školských poradenských zařízení by vybrané střední školy preferovaly **častější návštěvy psychologů** přímo ve škole, u **školních metodiků prevence** by potom uvítaly **snížení rozsahu přímé pedagogické činnosti**.

Z hlediska samotných **doporučení** vydávaných některými školskými poradenskými zařízeními vybrané střední školy zmiňují **vysokou míru formalismu** (tzn. zprávy jsou téměř identické, přičemž střední školy by uvítaly vyšší míru konkretizace). Zároveň by některé základní školy uvítaly větší komplexnost práce s potřebnými žáky a **jednotnost**

přístupu napříč školskými poradenskými zařízeními. Jako problematický se jeví z pohledu některých středních škol i **přístup zřizovatele**.

Obrázek 1.21: Oblasti nezbytné pro zlepšení spolupráce středních škol se školskými poradenskými zařízeními

Pozn.: Odpovědi na otázku „Co by podle Vás mohlo přispět ke zlepšení spolupráce Vaší školy se školskými poradenskými zařízeními? Vyberte prosím všechny možnosti, které pro Vaši školu platí.“. N=1 133.

Zdroj: Vlastní zpracování.

1.5 Analýza výsledků podle krajů

Výsledky v dělení podle krajů jsou v interaktivní formě dostupné na webu datapaq.cz.

Ukazatele jsou rozdělené do pěti oblastí:

- DVPP
- Komplexní rozvoj žáka – limity
- Komplexní rozvoj žáka – silné stránky
- Komplexní rozvoj žáka – slabé stránky
- Komplexní rozvoj žáka – znevýhodnění

Data za předškolní vzdělávání jsou pro každý ukazatel v prokliku na [střední školy z roku 2022](#).

2 Další náměty a potřeby škol

V rámci dotazníkového šetření mohly školy⁵ v otevřených otázkách doplnit své odpovědi rozšiřujícím komentářem anebo uvést **další podněty a náměty** nad rámec témat pokrytých v dotazníku. Z otevřených odpovědí je patrné, že v prostředí škol **rezonuje mnoho dalších témat**, která souvisí zejména s aktuálním stavem vzdělávací soustavy, reformami vzdělávacího systému či aktuálním ekonomickým a geopolitickým vývojem. Tato témata považují školy za důležitá, a proto by jim měli relevantní aktéři ve vzdělávací politice věnovat zvýšenou pozornost.

Témata, která školy považují v současné době za důležitá a věnovaly se jim v otevřených odpovědích v rámci dotazníkového šetření, uvádí následující tabulka.

Tabulka 2.1: Další náměty a potřeby škol uváděné v dotazníkovém šetření

PERSONÁLNÍ POLITIKA:
Pedagogičtí a nepedagogičtí pracovníci:
• Nedostatek odborných pracovníků na trhu práce na národní anebo regionální úrovni (např. pedagogičtí pracovníci, psychologové, speciální pedagogové, rodilí mluvčí pro zajištění výuky cizích jazyků, překladatelé a tlumočníci, kariérní poradci, správci sítí atd.)
• Potřebnost asistentů pedagoga (problematické nastavení systému a potřeba jejich stabilního zapojení ve větším rozsahu)
• Poptávka škol po dalších odborných pozicích (např. logoped, fyzioterapeut, projektový manažer)
• Důraz nejen na well-being žáků, ale i well-being pedagogických a nepedagogických pracovníků (vč. zajištění psychologické pomoci pro tyto pracovníky)
• Nezbytnost revize povinností specializovaných a podpůrných pozic (např. snížení rozsahu přímé pedagogické činnosti metodiků prevence)
• Rozvoj spolupráce mezi pedagogickými a nepedagogickými pracovníky v rámci jedné školy
• Podpora začínajících učitelů a s tím související revize požadavků na absolventy fakult vzdělávajících učitele
Ředitelé škol:
• Upřesnění role ředitele (a s tím související možnost přenosu vybraných kompetencí na jiný subjekt či snížení přímé pedagogické činnosti ředitelů zejména základních škol)

⁵ Výsledky jsou uvedeny za všechny školy, tzn. mateřské školy, základní školy, střední školy, konzervatoře a vyšší odborné školy.

PODPORA PEDAGOGICKÉ ČINNOSTI:

- Obecná metodická podpora v oblasti práce **se žáky se speciálními vzdělávacími potřebami**
- Vzdělávání žáků s **odlišným mateřským jazykem** (v současné době zejména žáků z Ukrajiny)
- Práce s **nadanými žáky**
- Posílení **kompetencí škol při řešení vysoké absence** žáků
- Podpora v oblasti **mediace**
- Posílení **spolupráce se školskými poradenskými zařízeními**

VZDĚLÁVÁNÍ PRACOVNÍKŮ, METODICKÁ PODPORA A SDÍLENÍ DOBRÉ PRAXE:

Pedagogičtí a nepedagogičtí pracovníci:

- Systematická tvorba individuálních **vzdělávacích plánů** pedagogických i nepedagogických pracovníků
- Potřeba **mentoringu a supervize** poskytované pedagogickým pracovníkům
- Větší podpora **sdílení zkušeností a dobré praxe mezi pedagogickými pracovníky**

Ředitelé škol:

- Zajištění supervize a efektivní podpory **ředitelům s delší praxí**
- Zajištění mentoringu, supervize a efektivní podpory **začínajícím ředitelům**
- Větší podpora sdílení zkušeností a dobré praxe **mezi řediteli**

Ostatní:

- **Cenová politika v oblasti dalšího vzdělávání** (nastavení cen kurzů, požadavku na akreditaci kurzů atd.)
- **Nevyhovující nabídka vzdělávání** ve specifických případech (např. pro školy zřízené dle § 16 odst. 9 školského zákona, konzervatoře, jednotřídní školy s dětmi/žáky různého věku)
- Zajištění vzdělávání pro **pracovníky školních jídelen** a jejich metodické podpory

FINANCOVÁNÍ ŠKOL:

- Nezbytnost **předvídatelnosti a stability financování**
- **Zvýšení úrovně odměňování pedagogických a nepedagogických pracovníků**
- **Odměňování ředitelů** a role zřizovatelů v této oblasti
- Vývoj objemu ostatních neinvestičních výdajů (**ONIV**)
- Problematičnost zahrnutí **nákladů souvisejících s dočasnou pracovní neschopností do ONIV**
- Podpora další digitalizace a nákupu ICT
- Otevření diskuse o **zajištění školních obědů** (příp. svačín) a **školních pomůcek** pro všechny žáky zdarma

- Diskuse o započítávání dětí zařazených do **přípravných tříd** do celkového počtu žáků školy

VZDĚLÁVACÍ POLITIKA:

- Potřeba **systematické koncepce školství** vycházející z odborných poznatků, která je **odolná vůči politickým změnám**
- Dostatečný **časový prostor pro realizaci změn** a zajištění **včasné metodické podpory** ze strany MŠMT
- Posílení **komunikace MŠMT s vedením škol**
- **Provázanost jednotlivých stupňů vzdělávání** a návaznost jejich cílů vzdělávání

OBLASTI PODPORY ze strany státu, MŠMT, NPI, ČŠI, krajů, obcí, MAS, středního článku a dalších subjektů:

- Zvýšení **společenské prestiže** pedagogických i nepedagogických pracovníků
- Větší **zapojení škol do tvorby strategických dokumentů na národní i regionální úrovni**
- Dodržování termínů ze strany MŠMT (vč. včasného zaslání podkladů školám)
- Centralizace informačních kanálů (**všechny informace na jednom místě**)
- Tvorba **přehledu povinností škol** (od zákonů po metodické pokyny)
- Posílení **metodické podpory** vedení škol vč. **telefonické podpory**
- Zajištění **právní podpory** vedení škol vč. telefonické podpory
- Podpora při tvorbě **institucionálních strategických dokumentů a školních vzdělávacích programů**
- **Snížení administrativní zátěže**
- **Sjednocení výkaznictví** a dalších údajů poskytovaných různým subjektům („každá informace předávána pouze jednou“)
- Zřízení **katalogu nabídky a poptávky vybraných pozic** v krajích (např. pedagogičtí pracovníci, psychologové, speciální pedagogové, asistenti pedagoga atd.)
- **Zajištění některých činností ze strany zřizovatele** či dalších subjektů (např. správa budov, oblast veřejných zakázek, příprava projektových žádostí, mezinárodních projektů, poskytnutí vzorových interních směrnic atd.)
- Podpora v oblasti **energetického managementu**
- Posílení **metodické podpory poskytované zákonným zástupcům**, komunikace se zákonnými zástupci a zvyšování jejich informovanosti (např. o moderních výukových metodách)
- Nastavení efektivní spolupráce školy s orgány sociálně-právní ochrany dětí (**OSPOD**)
- Větší **podpora inovativního vzdělávání ze strany krajů a obcí**
- **Aktivnější role zřizovatelů v oblasti prevence rizikových jevů** (sociálně patologických jevů)
- **Zapojení škol do tvorby komunitních plánů měst a obcí**

- Podpora **spolupráce napříč vzdělávací soustavou** (např. mezi veřejnými a soukromými školami)
- Usnadnění **přístupu k mezinárodním projektům a zahraničním stážím**

ROLE A POTŘEBY ŠKOL SE SPECIFICKÝMI PARAMETRY:

- Malé školy
- Soukromé školy
- Církevní školy
- Školy zřízené dle § 16 odst. 9 školského zákona
- Školy při zdravotnických zařízeních
- Školy v socio-ekonomicky znevýhodněných lokalitách

Příloha – Metodologie šetření ve skupině škol

Dotazník ve skupině škol byl v první fázi připraven tak, aby zohledňoval témata vzešlá z mapování potřeb stakeholderů a požadavky MŠMT na doplnění dalších témat, a přesáhl tak stanovený limit v podobě 30 minut. V rámci pilotáže se ukázalo, že dotazník je v takovém rozsahu pro školy velmi zatěžující, a proto se školy odmítaly účastnit ve velké míře i samotné pilotáže. Na základě této skutečnosti byl rozsah dotazníku ve spolupráci s MŠMT výrazně zredukován, aby se jeho rozsah rámcově přiblížil stanoveným 30 minutám. Připomínky, které byly v rámci obou pilotáží obdrženy od respondentů, byly zohledněny v dotazníku určeném pro plošný sběr dat.

Plošné šetření ve skupině škol bylo **zahájeno 25. 11. 2022**. **Oslovení respondentů** bylo provedeno **ze strany MŠMT formou datové zprávy**. Přístup respondentů k individuálním odkazům na elektronický dotazník byl zajištěn prostřednictvím systému pro sběr dat v gesci MŠMT. Termín pro vyplnění dotazníku byl stanoven ze strany MŠMT **na 30. 11. 2022**.

Během plošného šetření byla průběžně sledována response. Na základě vyhodnocení výsledků z hlediska rozsahu získaných odpovědí byla 29. 11. 2022 rozeslána ze strany MŠMT **urgence formou e-mailu** s prodlouženým termínem pro odeslání odpovědi **do 5. 12. 2022**, neboť byly evidovány četné připomínky respondentů týkající se doby stanovené pro vyplnění dotazníku. Dne 30. 11. 2022 došlo k **výpadkům systému pro sběr dat v gesci MŠMT**, které trvaly několik pracovních dní. Respondenti se z důvodu výpadků tohoto systému nemohli přihlásit do systému pro sběr dat, tzn. neměli přístup k individuálnímu dotazníku. S ohledem na tyto technické potíže bylo ze strany MŠMT přistoupeno k druhé urgenci, která byla rozeslána 5. 12. 2022 s posunutým termínem do 9. 12. 2022.

Po tomto termínu byl ponechán ještě časový prostor pro vyplnění dotazníku ze strany respondentů, kteří se potýkali s různými technickými potížemi anebo byli v době hlavního sběru nepřítomni a projevíli zájem o účast na šetření. Dne 18. 12. 2022 byla uzavřena možnost pro odeslání dotazníku ze strany respondentů a byla vygenerována hrubá data.

Míra response dosažená v rámci šetření škol dosáhla výše **83 %** v celém souboru škol. Ve skupině **středních škol** činila míra response **86 %** (viz následující tabulka).

Tabulka I: Míra response ve skupině středních škol podle krajů

Kraj		Počet SŠ		
		Celkem	z toho:	
			Účast v šetření	Míra response
CZ010	Hlavní město Praha	193	167	87 %
CZ020	Středočeský kraj	151	125	83 %
CZ031	Jihočeský kraj	91	78	86 %
CZ032	Plzeňský kraj	56	47	84 %
CZ041	Karlovarský kraj	31	27	87 %
CZ042	Ústecký kraj	97	89	92 %
CZ051	Liberecký kraj	49	45	92 %
CZ052	Královéhradecký kraj	75	59	79 %
CZ053	Pardubický kraj	75	61	81 %
CZ063	Kraj Vysočina	64	60	94 %
CZ064	Jihomoravský kraj	128	111	87 %
CZ071	Olomoucký kraj	94	80	85 %
CZ072	Zlínský kraj	72	66	92 %
CZ080	Moravskoslezský kraj	137	118	86 %
Celkem		1 313	1 133	86 %

Zdroj: Šetření ve skupině ŠKOL, vlastní zpracování.